

İSTİKLAL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilal!
Kahraman ırkıma bir gül... Ne bu şiddet, bu celal?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helal...
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklal.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam taşarım.

Garb'ın afakını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
"Medeniyet!" dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş! Yurduma alçakları uğratma sakın.
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın...
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri "toprak!" diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehid oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da, bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Canı, cananı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlahi şudur ancak emeli:
Değmesin ma'bedimin göğsüne namahrem eli.
Bu ezanlar ki şehadetleri dinin temeli
Ebedi, yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerihamdan, İlahi, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-i mücerred gibi yerden na'şım;
O zaman yükselerek arşa değer, belki, başım.

Dalgalar sen de şafaklar gibi ey şanlı hilal!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helal.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlal:
Hakkıdır, hür yaşamış, bayrağımın hürriyet;
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklal!

Mehmet Akif ERSOY

5. SAYI

Aralık · Ocak · Şubat
KİŞ 2017

DÖRT MEVSİM EDEBİYAT

Turhal Milli Eğitim Müdürlüğü
Adına İmtiyaz Sahibi ve Genel
Yayın Yönetmeni
Mehmet YILDIZ
İlçe Milli Eğitim Müdürü

Yazı İşleri Müdürü
Aziz DURGUN
Şube Müdürü

Yayın Kurulu
Mehmet YILDIZ
Zübeyde ANDIÇ
Güven ZORLU
Veysel KILIÇGİL
Filiz YAVUZ
Abdurrahman ALKAN
Abdullah ÇÖMEZ

Kapak
Elif KÜÇÜK COŞKUN

ISSN
2548-0219

Yönetim Yeri
Turhal İlçe Milli Eğitim
Müdürlüğü Kaymakamlık
Konağı, Zemin Kat
TURHAL/TOKAT

İletişim
Tel: 0356 275 36 00
Faks : 0356 275 25 76
dortmevsimmedebiyat@gmail.com
mehmetyildiz060@gmail.com

Baskı
Öncü Basımevi
Kazım Karabekir Caddesi
Ali Kabakçı İşhanı
No:85/39 İskitler / ANKARA
Telefon :0312 384 31 20

Para ile Satılmaz
“Dört Mevsim Edebiyat” adı
anılarak alıntı yapılabilir
“Dört Mevsim Edebiyat” Dergisi
Tokat/Turhal İlçe Milli Eğitim
Müdürlüğü Yayınıdır

İÇİNDEKİLER

- 3 Sunu
- 4 Düş İrmakları · Mehmet YILDIZ
- 5 Kar · Mustafa KAYA
- 6 Son Söz · Abdullah ÇÖMEZ
- 7 Bana Bir Dua Oku · İbrahim ÇAM
- 8 Rüstem ya da Diğerleri · Zübeyde ANDIÇ
- 12 Babaannemin Hayali · Yıldırım TÜRK
- 17 Beklemek · Ayşegül SEZEK
- 22 Sevgi Dili · Güven ZORLU
- 26 Cem Davran ile Söyleşi · Filiz YAVUZ
- 41 Sonbahardan Sonra · Abdullah ÇÖMEZ
- 44 Yağmur ve His · Betül TEKİN
- 46 Zaman · Ahmet Selim GÜL
- 47 Öğretmenim · Burcu YAŞIN
- 48 Yoldaşım · Ferhat İNAN
- 49 Dört Mevsimiz Hepimiz · Gülüzar KILINÇ
- 50 Benim Küçük Dostlarım · Abdurrahman ALKAN
- 53 Fark Etmediklerimiz · Hülya ŞENKUL

SUNU

“İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü koordinesinde başta öğretmen ve öğrencilerin ürünleri olmak üzere edebiyat, kültür, eğitim ve sanat eserlerini yayınlamak, insanları okumaya, düşünmeye, araştırmaya ve yazmaya teşvik etmek; edebiyat sevgisini, Türkçenin doğru kullanımı ve dil dağarcığını geliştirmek; yeni düşünceler üretebilme ortamı sağlamak; okuma zevki ve alışkanlığı kazandırmak amacıyla “Dört Mevsim Edebiyat” adında bir Edebiyat, Kültür, Eğitim ve Sanat Dergisi çıkarılması...” diye başladığımız bu yolda çalışmalarımıza aşkla, şevkle devam ediyoruz.

Şüphesiz eser sahibi eserinin görülmesini, hatta takdir edilmesini ister. Bu yüzden olsa gerek “alkış sanatçının gıdasıdır” denir. Ya da “marifet iltifata tabidir”. Bu bağlamda özellikle yazılı olarak bizi tebrik ve teşvik ederek onurlandıran Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğümüz sayın Celil GÜNGÖR’e, Balıkesir İl Milli Eğitim Müdürlüğümüz sayın Yakup YILDIZ’a, elektronik posta gönderen Mudurnu İlçe Milli Eğitim Şube Müdürü Mahmut KARTALOĞLU’na teşekkür ediyorum. Burada isimlerini saymadığım daha önceki dergilerimizi okuyup bizi telefonla arayarak kutlayan ve cesaretlendiren edebiyat, sanat, eğitim ve kültür dostlarına şükranlarımı sunuyorum.

Bu sayımızda yine dolu dolu bir içerikle huzurlarımızdayız. Mehmet YILDIZ, Mustafa KAYA, Abdullah ÇÖMEZ, İbrahim ÇAM, Ahmet Selim GÜL, Burcu YAŞIN ve Ferhat İNAN ‘ın şiirleri , Zübeyde ANDIÇ, Yıldırım TÜRK, Ayşegül SEZEK, Abdullah ÇÖMEZ’in hikayeleri; “Sevgi Dili” denemesiyle Güven ZORLU, “Yağmur ve His” yazısıyla Betül TEKİN, “Dört Mevsim Hepimizle” bizi anlatan Gültüzar KILINÇ var.

Filiz YAVUZ söyleşisine bu sayıda da devam ediyor. Herkesin yakından tanıdığı sanatçı Cem DAVRAN’la çok güzel bir sohbet okuyacaksınız.

Abdurrahman ALKAN, Halide Nusret ZORLUTUNA’nın “Benim Küçük Dostlarım” kitabını tanıtıyor.

Son iki sayımızda çizgilerini gördüğümüz Ayşe KILIÇGİL yine bu sayıda da bir eseriyle yer alıyor

Meslek Yüksek Okulundan iki genç akademisyen arkadaşımız “Öğretmenler Günü” dolayısıyla yaptıkları afiş çalışmasından iki afişle aramızdalar.

Son olarak 2016-2017 eğitim ve öğretim yılında düzenlenen Eğitim ve Öğretimde Yenilikçilik Ödülleri 4. Kategoride “Fark Etmediklerimiz” çalışmasıyla Batı Karadeniz Bölge ödülüne layık görülen ilçemiz Osman Gazi Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğretmen ve öğrencilerinin yapmış olduğu projenin özetini Hülya ŞENKUL’un kaleminden sunuyoruz.

Hayatı okumak için

Kendimizi okumak için

Yeni bir mevsimin güzelliğinde buluşmak üzere...

Mehmet YILDIZ

DÜŞ IRMAKLARI

Mehmet YILDIZ

Hangi denizden aldın bu yakamozları
Yüzünde sonsuz ışıltısı düşlerin

Mevsim hep bahar gün ıslıl ıslıl
Kırkikindilerde yağar yedi rengi göklerin

Ağla desem kaç damlaya bölünür Yeşilırmak
Billur billur akar mutluluk gözyaşları

Hep rahvan geçtin acıların ve sevinçlerin içinden
Her handa bin tel bıraktın saçlarından

Uzadı uzadı gölgeler ufka ulaştı
Dolunay gözlerinde kırıştı yıldızlar

Tecelli eyleyince tutuştu yer ve gök
Yanmak cilvesidir sevdalı yüreklerin

Kesilmesin haşre dek bu düş ırmakları
Aşkın denizine aksın kalbimin ırmakları

KAR

Mustafa KAYA

Daha gelmeden kokmaya başlar
Sonbaharın son deminde
Çürümüş gazel, toprak, yağmur
Kuzey rüzgârları uğuldar ense kökünde
Düşen her damla, yaşama sevinci katardı.

Kına yaktığım yosun tutmuş taşlar
Güneş yanığı körpecik tenimde
Dünyayı küçücük sandığım, mağrur
Biterdi ansızın günün birinde
Yaşam uykuya yatardı

Değişirdi yer sofrasındaki aşlar
Ekmek talaş evinde, turşu küp evinde
Buram buram kokardı elleri hamur
Gördüğüm en tatlı rüyâ, sabahın köründe
Annem; 'kalkın' diye bize çatardı

Umurumda mıydı, çektiği acılar, gözündeki yaşlar
Çocuğa programlıydı hayat, genimde
Seyrederdi, yüzü gülse de, gözleri mahmur
Yorgundu her dâim, eli belinde
Bir gün daha böyle, güneş batardı

Buz tutardı, eller, ayaklar, kaşlar
Dümensiz koşardım beyaz gemimde
Tüy gibi hafifti incecik, samur
Nazlı bir kız gibi süzülürdü seher yelinde
Kar. Kalbim bir ceylanınki gibi atardı

Dal dal karşıları kışı ağaçlar
Gelin başı gibi süslü, adak yerinde
Öyle bir duygu ki bu mest olurdum, bestesi mahur
Sızım sızım sızıldardı gönül telinde
Sanki yüreğime hançer batardı.

SON SÖZ

Abdullah ÇÖMEZ

Anlamını yitirmişse tüm kelimeler
Karanlığında kirli ellerin ve yüzlerin
Tadı kaçmıştır alınan her nefesin
İçilen suyun yenilen ekmeğin

Kalk gidelim son görev bizi bekler
Sükût en çetin haykırıştır boşluklara
Saçılır duvarlardan loş odalara
Toplanır bereketinde bakir bir hayat
Serpilir boy verir bir kalenin burçlarında
Mağrur başı dik ve bir başına

Oturur elleri böğründe bir adam
Göz değmemiş yalçın yamaçlarda
Ve biliriz
En ıssız yerlerde açar zambak çiçekleri
Sırta ermek için
Sırta kadem basmak için
Firari olmak en iyisi
Bohçalayıp tüm kalabalıklardan tek tek zamanı
Ve kirletilmemiş elleri ve son sözü
Bozmadan ve bozulmadan
Ötelere yol bulan İsa gibi
Emri ferman olan Nur-u Hira gibi
Dünyalık son beze sarılıp
Musalla taşında duran gibi
Oturur elleri böğründe bir adam
Son sözünü unutan gibi

BANA BİR DUA OKU

İbrahim ÇAM

Sesinin rengini özledim
bana bir dua oku sen
Zeliha'nın aşkından olsun
Musa'nın dilinden
Meryem'in iffetine çalsın
İsa'nın nefesine
ellerim boş döndürme beni
gözüm yaşlı sinem dağlı
çıktığım gönül seferinden

kapını kaç defa yokladığımı bilmeden
bakma yüzüme öyle masum
bildiğim sözü keskin duaları
düşürmedim dilimden

hangi emelin peşine düşsem
sana çıkar yollarım
hangi dala uzansam
boynu bükük güllerim

kadit olmuş bir sevda soruyorum
kanayan yasaklı bir umut
ayıpsız günahsız
adını bilemediğim bir şey
bir şey dileniyorum senden

sevgilim nazlı gül fidanım
aylı güneşli demlerde
bir senden saklayamadığım gecelerde
bu kaçınıcı sana ölüşüm
sordum aşkın yaşını
kalbimde burulan paslı mih sancısı
yanıyorum sen dönüyorum kefen
bitmiyor hummalı sayıklamalarım
bana bir dua oku sen

RÜSTEM YA DA DİĞERLERİ

Zübeyde ANDIÇ

Gri bir sonbahar rengidir yüzü. Çıkarır kuytulardan el değmemiş bir çokluk. Her gün dörtnala koşar kendine, demlenir bir bilinmezlikte. Aşkın ekonomisinden anlamaz. İskontusu yapılmış aşklar, ÖTV'si düşürülmüş bedenler görür hayatın karmaşasında.

Hayat piyasasında kâra geçer yalnızlık, silinir adı sevginin hisse senetlerinden. Cirosu düşer kara sevdanın, çok katlı hücre evinin duvarları arasında kaybolur. Beyaz yakalı bir ölüm yapışır yakasına, egzoz kokusu dolar ciğerlerine. Düşünde ömrü uzun kırlangıçlar görür...

“Ben neden ağlayarak uyandım?”

Rüstem, bu soruyu kendine sorduğunda hikâyenin sonundaydı artık. Yaşanmış olaylar zincirinin en başına dönmesi gerekiyordu. Mekân belli, zaman belli, kişiler de tamam. Bu kopuş, hangi birleşmenin neticesiydi?

Gece susmuş, bir ritmik saymadır başlamıştı yine karanlığın içinde.

Beşik tıkırtısı, radyo cızırtısı, üst kattakinin bitmek tükenmek bilmeyen gıcırıtısı... Gecenin en koyusunda beton duvarları delip geçen ahenkli ses, kovuğuna akan bir yılanın dinginliğinde bir o kadar da tükenmişliğinde sızılı, ıslak izler bırakır geceye. Bir çocuk uykusunda canavarlar kovalar; masal kuşuna değmemiştir henüz yumuk elleri. Sabahı görememekten korkanların soluk alışverişleri hızlanmıştır biraz daha.

“Ben bu tasvirin neresindeyim?” diye düşündü Rüstem, kurumuş boğazını suyla ıslatırken.

“Ortasındayım, uykusu ödünç alınmışların gözlerimdeyim.” dedi birden diğerlerine.

Çıplak ayaklarını soğuk taşlarda sürüyerek gecenin yapış yapış sıcaklığından geçip balkondaki sandalyeye oturdu emaneten. Anlatmaya devam etti Rüstem:

“Her gece istasyonlar dolaşır, tren katarlarının ardına gözlerimi yatırıp beklerim. Nice şehirler dolanırım ay ışığında. Her terk edilmişin yüreğindeki acının bir parçası bende durur. Geceyi titreterek kaybolup giden vagonların ardı sıra taşınan her hasrette ben varım. Her istasyonda duran, sonra yeniden raylara serilen nice ömrün yasını ben tutarım. Gri dumanlarda kaybolan gece, bir nefes tütün ateşinde aydınlanır. Mahşeri kalabalıklardan çoğul yalnızlıklar devşiririm. Gidenler, derin bir yara bırakarak bende kalır. Ve yağmuru nedensiz severim.”

Sustu.

Kendi sustu da susmadı kafasının içindeki uğultular.

Çamura batıp çıkmaya çalışmaları, yalpalamaları, sessiz çılgınlıkları ne yaptıysa bastıramadı gecenin gündüze dönmeye başlayan saatinde. Yatağına tekrar döndüğünde zihnindeki kara delik, an be an büyümeye devam ediyordu.

Bir ucu başka bir el tarafından sürekli çekiştirilen yorganı tekmeleyip yastığı katladı. Yeniden uykuya dalabilmek umuduyla kıvrandı, durdu. Bir sürüngen gibi yatağın bir ucundan öbür ucuna gidip gelmeler, ömrünün en uzun yolunu aldırıyordu ona. Dört bir yanını defalarca arşınladığı iki mezar yeri genişliğindeki yatak, adeta onu üstünden atmak istiyordu. Yatak izin verse pencereden giren serinlik alıp götürürdü onu başka bir serinliğe. Yumdu mu gözlerini gizemli bir ses ninni söylerdi ona... Öyle sanıyordu ama öyle olmuyordu.

Her zamanki gibiydi hem gece hem de kendi...

O derin karanlığa rağmen bir o kadar da aydınlıktı gece başkalarına göre. Pencereden içeriye sızan titrek sokak lambalarının ışığında gezinen ayak sesleri vardı. Kamyonet kasasına oturtulmuş ellerin çaldığı, ezgisini yitirmiş ramazan davullarının sesleri; ortalığı birdenbire bir korkunun ortasına terk ediyordu. Yok ediyordu manevi havadan artakalanları. Üst kattakinin ya da yan dairedekinin titreşime alınmış alarm sesi, bir göbeklinin horlaması, çöp bidonlarını

deviren köpeklerin havlamaları, uzun gece farı gibi ışıldayan gözleriyle gecenin karanlığını yaran kirli sokak kedilerinin miyavlamaları... Hepsi sanki bu yatağın içine dolmuştu. Eski tren garlarında ahşap bir bankın üzerine oturup gelmeyenleri bekleyenlerin kimliğine bürünmüştü uyku ve bir türlü gelmek bilmiyordu.

Her biri bir ömrü özetlemeye yetecek cümleler, açık pencereden patır patır dökülüp gidiyordu karanlığın içinde. Balkon camından gökyüzüne çıkıyor, sonra yere inip gecenin koynunda kaybolmuş toprağa geçiyor, sonra tekrar odanın camından içeri girip onca yaşanmışlığın izlerini yükleniyor ve duvarlara çarpa çarpa çoğalıyordu. Gitmekle kalmak arasındaki ince çizgide birleşiyor, siyah beyaz bir fotoğraf arkasına yazılmış bir yazı gibi ölümsüzleşiyordu. Sahibine ulaşmadan bazen bir damla yağ olup sızıyor, bazen de bir türkünün en acıklı dizesine tutunup Rüstem'in boğazında düğümliyordu.

Kaybetmeden bulunmuyordu ya hani, işte o da kaybettiklerinin peşi sıra aradığının ne olduğunu bulmaya çalışıyordu her gece.

Yenik bir komutan edasıyla çıkıp yataktan silik bir yol gibi uzayıp giden dumanların içinde harlanıp sönen ateşe sığındı. Bir paçavra gibi evirip çevirdiği zaman, demi kaçmış bir çayın ağızda bıraktığı tattan farksızdı. Keskin ve acı... Ardı ardına pas tutmuş cümleler kusuyordu geceye.

İğde kokularına bürünmüş yaşlı gecelerden geçip ayak seslerinin peşi sıra gitti. Bir hastalıktan arta kalan gece nöbetlerindeki sayıklamalarda geçiyordu adı ama o duyamıyordu. Bilinmeyen bir zamanda geçmiş olaylar zincirinin gerçeküstü kurmacasının satır aralarında yaşıyor gibiydi. Alı alına, moru moruna karışmış bir kadın eli miydi alnındaki boncuk boncuk terleri silen? Bir sayıklama olamayacak kadar gerçekken yaşananlar, bir zülüfte asılı kalıyordu zaman.

Mütemadiyen her gece susan Rüstem'di de konuşan kimdi?

Sabahın kör karanlığında şehrin bir ucundan diğerine ulaşmak için kendinin olmayan adımlarla arşınladığı sokaktakilerden biri mi? Yoksa şu, karanlığa karşı inadına beyaz giyinen adam mı? Her gün aynı durakta karşılaştığı, çoğunlukla yan yana oturduğu, bir keresinde uyuyakaldığında başı omzuna değdiği için alın yazısını okuyan o garip adam mı? Uzaktan pul pul görünen camlarıyla cezbeden iş yerinde Rüstem'in varlığını bir sinek vızıltısı sayan, gözlerinin bir an bile kesişmediği onca tipten biri mi? Yoksa her hafta sonu Karacaahmet'te

ziyaret ettiği anne ya da babasının soğuk nefesi miydi? Kimdi? Koca şehrin tüm artıklarını içinde taşıyormuş gibi bedenini ağırlaştıran ve ruhunu zapt eden şey neydi?

“Ve neden hep gece? Gündüzün hiç mi hükmü yok?”

Yoktu.

Gündüzler akıp giderdi, anlamazdı. Mevsim kışsa soğuk, yazsa sıcak, bahar-sa ılık bir rüzgâr... Hepsi yüzüne değen bu rüzgârdan ibaretti.

Yatağın içinde döndü durdu. Nihayet gecenin gözlerine sürdüğü merhemle kapattı göz kapaklarını bir müddet. Güneşin ilk ışıkları karanlık odadaki eşyaları perde perde aydınlatırken bir düşten gerçeğe uyanmanın sancısı vardı yüreğinde. Kafasını çevirmesiyle göz kapaklarının aralığından bir iki damla yağ süzüldü yanağına. Sanki biri göğsünün üstüne çıkmış da oturuyormuş gibi nefes almakta zorlanıyordu.

“Neden ağlayarak uyandım ben?” dedi yeniden.

Kendi uykusu değilmiş de başkasının mahmurluğunu izliyormuş gibi aynadaki anlamsız ifadeye baktı. Saat 6’ya doğru hızla yol alırken sokakta kendini bekleyenleri düşündü. Karanlığa inat beyaz giyinen adam, aynı durakta karşılaşacağı alın yazısını okuyan adam, sonra iş yerindeki varlığından habersiz insanlar... Yokluğunu hissedecek birileri olur muydu acaba? Birileri, Rüstem’i sorabilecekleri bir tanıdığını bulabilir miydi?

O sabah dışarı çıkmadı Rüstem.

Sonraki gün de...

Sonraki günden sonraki gün de...

Sonraki günden sonraki günün sonrasındaki günde de çıkmadı.

BABAANNEMİN HAYALİ

Yıldırım TÜRK

Babaannem sabah namazından sonra uyumamıştı. Uçları hafif eskimiş çantasını, genç kızlığında işlediği oyalı bohçasını toplamış; kış boyunca özlemi rüyalarından taşıp hayatını süsleyen köyüne gidecekti.

Cemre toprağa düşmüştü bir kere. Toprak, beyaz örtüsünü üstünden sıyrılmış; suyunu damarlarına kadar çekmişti. Bele sağ ayağıyla yüklendi mi toprak hamur gibi ters yüz olacak, üstüne ne düşerse hayat bulacaktı.

Eski evlerin kalıntılarından bozma küçücük bahçesine evlek evlek fasulye ekecek; fasulyeler toprağı yarıp yeşerecek, boy atacak, sırtığı sarmalayıp rengârenk çiçekleriyle göğe yükselecekti. Domates fideleri misket gibi sere serpe bahçeye saçılacak. Maydanoz, dereotu, kekik ve anığın püfür püfür kokusu yukarı mahalleyi dolduracak. Herkes gıptayla bakacaktı. Bahçeyi çepeçevre saran kayısı, şeftali, kiraz ağaçlarının yanına ıhlamur ağacı dikecek. Kışın her derde devadır, diye fokur fokur kaynayacak sobanın üstünde.

Babaanneme vaktin geldiğini Kösedag'ın karının doruklara çekilmesi müjdelendi. Ama gidişi o kadar kolay olmazdı. Her sene bu zamanlarda gitmekle kalmak arasında evde bir tantana çıkardı. Babam, oralara tek başına gitmesine razı olmazdı. Daha çok eşin dostun, komşuların "Annesine bakmıyor da bu yaşta köye gönderiyor!" gibi sözlerinden çekinirdi. Babaannem, "Evim, bahçem, tarlalarım ben gitmezsem mahvolur!" derdi.

Böyle zamanlarda birkaç gün önceden huysuzlukları baş gösterir. Hiç yapmadığı davranışlar sergilemeye başlardı. O gün de hep birlikte kahvaltı masasındaydık. Babaannemin takma dişleri, heyecanlandığı zamanlarda olduğu gibi ekmeği çiğnerken “tak tak” ses çıkarıyor. Bazen dişleri ağızından çıkıyor, lokmaları damaklarıyla çiğnemeye çalışıyordu. Sonra bir eliyle dişlerini düzeltip etrafını süzerek devam ediyordu güvercin yiyişine. Çayından iki yudum aldıktan sonra babamın da duyacağı şekilde kararlı, kesin bir sesle bana dönerek “Bıdıçgilin Yusuf’a söyle, köye giderken beni de götürsün!” dedi.

Annemle ben tehlikeyi sezmiş, sus pus olmuştuk. Araya giremezdik çoğu zaman. “Elkızı değil mi?” deyip annemin sözünü kesip atardı. Bana kıyamadığından yalanciktan omzuma vurup sustururdu beni.

Babam oraların şimdi soğuk olduğunu, karın daha kalkmadığını, hasta olabileceğini, birkaç ay sonra gitmesi gerektiğini önce sakın sakın anlatmaya başlardı. Oysa babaannem baharla birlikte yeniden doğardı. Gençliğinin bütün dinçliği, dirayeti yaşlılığının yerini alırdı. Böyle zamanlarda ne yapacağı, ne söyleyeceği belli olmazdı. Bütün kış boyunca sessiz sessiz oturdum, çilemi çektim, daha benden ne istiyorsunuz, der gibi yüzümüze baktı.

Sükût tartışmaya, tartışma bağrışmaya dönüştü. Babamın az önceki sakinliği bozulmuş, annelik hakkının müsaade ettiği yere kadar karşılık veriyordu. Babaannem “Kimse beni buraya hapsedemez!” diye bağırıyordu. Sözünü geçiremeyeceğini anlayınca “Sütümü helâl etmem!” dedi bütün dolmuşluğuyla. Bir defa da alttan alarak konuşmaya çalıştı. Boğazına yumruk gibi bir acı düğümlendi. Yutkundü. Sesi titredi. Ardından çaresizce oturdu, için için ağlamaya başladı. Gözyaşının ince ince akışına kendini koyverdi. Damlalar, al al olmuş yanaklarına, oradan dudaklarına ve çenesine iniyor; yazmasının ucuyla incilerini siliyordu.

Evin başköşesine oturtulup hayır duası alınması gerekirken ağlamasına yüreğimiz dayanmadı. Bizim de ağlamaklı olduğumuz esnada babam, “Ne lazımsa oğlan pazardan alsın!” diyerek çıktı dışarı.

Kasabanın uzun, iki arabanın zor geçeceği kadar dar, toprak yollarından çarşıya çıktım. Haftada sadece perşembe günleri köye giden minibüse, babaannemi almaları için haber verdim. Bir üzüntü çörekleniverdi yüreğime, hayallerle geçmişe doğru alıp götürdü beni.

Okula başlamadan önce kışın yer yatağında kanatları altına alırdı beni. Bir varmış, bir yokmuş diye başlayan, develer tellal iken, pireler berber iken diye uzayıp giden masallar dünyasına, dudağından dökülen nağmeler köprü olur; o büyüdü dünyaya çekerdi beni. Ağzından billur gibi çıkan sözler kulakları gıdıklar, sonra kendine aşına ederdi. Kendimi onun tatlı tatlı anlatışının akışına bırakıverirdim. Ancak onun ağzında Mutucuk, Mekke ile Çökge, Ayıkulak gibi yöresel masallar anlam kazanırdı.

Zavallı babaannem, kasabada kışı zar zor geçirir, “Başım ağrıyor, dizlerim titriyor!” diyerek kış boyunca oflayıp puflardı. Zemherinin soğuğu, kapı aralığından girmeye çalışırken bile gözü ve gönlü hep köydeydi aslında. Kralın narin kızı gibi yedi kat yatağın altındaki nohut taneleri rahatsız ederdi onu burada. Köyde kuru bir ekmeğe tamah ederdi de burada çarşı pazar dolaşarak alınan çileğin, domatesin, biberin tadının olmadığından yakınırdı.

Bazen köylülerin, “Gelini evde istemiyor, torunu rahat vermiyormuş, onun için oğlunun yanında kalamıyor!” diye takılmalarına kızıp “Kör olasıcalar, bağımda, bahçemde gözünüz var sizin!” diyerek o esnada terlik, tırmık, çalı süpürgesi gibi eline ne geçerse arkalarından fırlatıyormuş.

Komşularımız da çabuk alışmış, hemen kaynaşmıştı onunla. İlk defa karşılaştıklarında bir ayağının aksamasını, dişlerinin dökülmesini, belinin bükülmesini önce yadırgamışlardı. Fakat bir süre dinlediklerinde sohbetinin tatlı derinliğine, özgün benzetmelerine, ayrıntıları yakalamadaki becerisine meftun olmuşlardı.

***

Öğleye doğru babaannemin ihtiyaçlarını aldıktan sonra döndüm.

Sabahki hava dağılmış, babaannemin yüzünde tebessüm belirmişti. Gözyaşı akan yanaklarının ucu elma elma kızarmış, yüzünde güller açmıştı.

“Kimleri gördün?” diye sıkı sıkı soruyordu. Cin Hasgül, Çete Nuriye, Deli Nazlı pazara gelmişler gibi merakla bir bir sayıyordu; onlardan ısrarla bir haber bekliyordu. Her sorduğunu ümitsizce yanıtlıyordum. Birçoğunun hastane hariç köy dışına çıkmadığını, son birkaç yılda birer ikişer darülbekaya irtihal ettiğini aslında o da biliyordu.

O beni duymazcasına köye gitmişim de onlarla görüşmüşüm gibi Kel Hacı'nın sağlığını, Güllü'nün oğlunun İstanbul'dan gelip gelmediğini, Köşlelerin Ahmet'in askere nereye gittiğini soruyor; komşusu Kekeç Rızaların güzün yapılan düğününü uzun uzun anlatmamı bekliyordu.

Mutluluğunu gölgelemek için boş gözlerle bakıyordum sadece.

Son bir gayretle, bir umutla "Hiç olmazsa aşağı bahçenin duvarı yıkılmış mı, evin damı akmış mı, onu öğrenseydin yavrum!" diyerek gözlerime bakıyordu. Cevaptan ziyade onlardan, oralardan konuşmak istediği her hâlden belliydi.

Bu sırada köyün minibüsü kapıya dayanmıştı. Bıdıçgilin Yusuf, kulakları yırtarcasına kornaya basıyor; ardından acele acele "Hadi geç kaldık, karanlığa kalmadan gidelim!" diyordu.

Minibüs yolu tozukturken babaannem kaş altından bakmakla yetindi.

***

Ah babaanneciğim!

Yine sabah ezanıyla Ecemin Çayırı'na doğru yollara düşüp peştamalına topladığı madımağı, kuşburnunu sıcak toprak damlara serecek, kurumaya bırakacak.

Hava güneşli olunca göz alabildiğine uzanan Duru Göl'ün kenarında koyun yapağından yumak yumak yün eğirecek; yünün rengine göre nakış nakış beyaz, kahverengi çorap örececek.

Yayla dönüşü, odanın ortasına tavandan iki iple astığı yayığı sallayacak. Bazen buz gibi ayran yapacak, ölmüşlerinin canı için misafirlere ikram edecek; bazen kar gibi tereyağı çıkaracak, komşu çocukların ekmeğine sürececek.

Mübarek günlerde köyün yamacındaki kabristana gidecek. Kurumuş otları ayıklayacak, taze güller dikecek yerine. Dedemin vakitsiz gitmesine, bu koca dünyada kendini yapayalnız bırakmasına hayıflanacak. Birkaç damla gözyaşıyla ruhuna "Fatıha" okuyacak.

Hele baharla birlikte yağmurun ardından, güneşin iplik iplik süzülerek çam ormanının yeşilliklerinde, başını yavaş yavaş çıkaran menekşelerin, dağ

lalelerinin, nergislerin, mantarların üstüne düşmesini, geçmişin o eski güzel günlerini hatırlatan bir tablo gibi seyretmeye dalacak. Belki bunlar hayatının son mutlu günleri olacak.

***

Yaz nihayet bitecek, güz yaklaşınca gözümüz yine hasretle köy yollarında olacak. Babaannemin dönüşünü sabırla bekleyeceğiz.

BEKLEMEK

Ayşegül SEZEK

Güneş çoktan uyanmıştı, sonbaharın insana hafiften ürperti veren serinliği hissediliyordu yeni yeni. Yeni günün telaşı caddelere, sokaklara yansıyor; insanlar hızlı hareketlerle geçip gidiyorlardı yanımdan. Dükkanlar açılmış, simitçi köşedeki yerini almış, az ilerideki kurukahveciden gelen nefis kahve kokuları çoktan etrafı sarmıştı. Bense bekliyordum. Ömrümün en güzel bekleyişi...

Gelecek mi acaba? Sahi saat kaç, ben mi erken geldim? Yok, kesin bir aksilik oldu? İlk gördüğümde ne yapacağım? Of aptallık etmesem bari? Tam kendimle konuşmayı bırakmıştım ki, yanı başımda belirdi beklediğim. O nazik sesiyle; 'Günaydın, çok bekletmedim ya?' dedi. İçimin çocuk neşesini belli etmekten korkmadan; "Çok bekletmek mi, beklerim ben, sonunda sen gel de beklerim." demek istedim. Yapamadım, henüz çok erkendi. İçimde bunları düşünürken ona cevap vermekte geç kaldığımın telaşıyla, sanki içimden söylediklerimi duymuş gibi bir mahcubiyetle, 'Sana da günaydın ben de yeni gelmiştim?' diyebildim. Başım önüme düştü, sadece elindeki valizleri alabildim, bakamadım gözlerine; o kadar güzeldi ki yanında kendimi çirkin ördek yavrusu gibi hissettim bir an. Yan yana yürümeye başlamıştık, kalbim o kadar hızlı çarpıyordu ki ne ara yürümeye başladık, pastaneyi ne ara geçtik hatırlayamadım. Kızıyorum kendime, ne var bu kadar abartacak, pastaneyi fark etseydim kahvaltı yapıp yapmadığını soracaktım, çay poğaçaya derken bir yarım saat sohbet ederdik belki. Aptalım aptal, şimdi fark edecek heyecanımı, sonra ne olacak, tabi ki rezil olacağım. Oysa içimde ne güzel bir yer ayırdım ona, yazdığım onca şiir, ona tuttuğum şarkılar, dualarım; hepsini anlatamadan mahvedeceğim her şeyi heyecanım yüzünden. Bir de avuç içlerim terlemese, iyi ki elini uzatmadı günaydın derken. Of Allah'ım öleceğim galiba...

Ben içimden konuştum, o sustu; bilmiyorum o da belki kendiyile bir şeyler konuşmuştur ama bilmiyorum işte. Suskun suskun, yan yana yolu tamamladık bile, kalbimin çarpıntısını durdurabilseydim, yol boyu sohbet edebilirdik belki Asude'yle. Evet, adı Asude... Sessiz, sakın...

Terminale vardığımızda Bursa otobüsünün hareket etmesine on beş dakika vardı. Valizini bagaja yerleştirirken; 'Türkan teyze, babamdan seni terminale bırakmasını istedi ama dedem hastalanmış yine, biliyorsun ya, bugün yarın Allah korusun; o yüzden ben refakat ettim sana, kusura bakma.' dedim. Belli belirsiz gülümsedi, uzun siyah saçlarının yanağına düşen kısmını kulağının arkasına sıkıştırıp; 'Ne kusuru; Ali dede benim de dedem gibidir, üzülüm hastalığını duyunca, geçmiş olsun.' dedi. İsmiyle müsemma ne kadar sakın konuştu; şiir gibi nazik sesi ruhumu okşadı.

Asude, komşumuz Türkan teyzenin kızı. Yıllardan beri tanırız onları, çok iyi insanlardır. Türkan teyze eşini on beş yıl önce kaybetmiş, Asude az çok hatırlıyormuş babasını.

Bir şeye ihtiyaçları olsa annem koşar yanlarına; kahveyi, beş çaylarını Türkan teyze olmadan pek içmez. Babam da dışarı işlerine yardımcı olur; 'Türkan abla Allah aşkına çekinme, sen benim ablamsın, yorma kendini, şunun şurası kaç yıllık komşuyuz.' der. O gün de Asude, Bursa'daki teyzesine gidecekti. Faturaları yatırıp, kirayı da verince ev sahibine; Türkan teyze de Bursa yolcusu... Yılbaşına kadar kalacaklarmış. Dedem de hastalanıp babam onun yanına gitmek zorunda kalınca, Asude'yi terminale bırakma görevi bana düştü. Sabah dükkânı açtım önce, sonra da meydandaki parkta bekledim onu. Dedim ya ömrümün en güzel bekleyişi, taze kahve kokusu, sonbahar, köşe başındaki simitçi bana bu yüzden Asude'yi beklediğim ilk günü hatırlatır.

...

Otobüsün kalkış saatini beklerken bir banka oturduk.

'Yılbaşına kadar kalacaktıysınız, öyle mi?'

'Öyle, annem de bir hafta sonra gelecek yanımıza, erken gideyim de teyzeme de yardım edeyim dedim. Hem de biraz kafamı dağıtıyorum. Sen nasılsın?'

'İyiyim, dükkân ev derken zaman geçiyor, şükür.'

'Bir şey ister misin Bursa'dan?'

‘Kestane şekeri meşhurmuş, değil mi?’ dedim.

Gülümsedi, sımsıcaktı gülümsemesi; tüm sevecenliğiyle ‘Kestane şekeri meşhur evet, tabi ki getiririm.’ dedi. Pişman olmuşum bile, ne demeye şeker ismarlıyorsun kıza, teşekkür de etmedim.

Derken muavin bağırmaya başladı; ‘Bursa otobüsü kalkıyooor, Bursa yolcusu kalmasın.’

‘Güle güle git, iyi yolculuklar Asude.’

Teşekkür ederim zahmet oldu sana da, kestane şekerini getirmeyi unutmayacağım, dedi.

Sonra, otobüse doğru birkaç adım atmıştı ki ;‘Erhan!’ diye seslendi. ‘Efendim’ der gibi baktım ona; birkaç saniyelik bir sessizlik oldu. ‘Geldiğimde görüşürüz .’deyip otobüsün merdivenlerinden çıktı, cam kenarındaki yerine yerleşti. Gözlerinde bir buğu sezmişim, bir şey demek ister gibiydi. Anlayamadım, tam giderayak bu bilinmezlik sen gelene kadar mahvetmeyecek miydi beni, Asude? Ah Asude ne ben konuşabildim, ne de sen... Ne diyordu gözlerin, ne söyledi bana içli içli? Bilmiyorum bilmiyorum.

Yılbaşına daha çok vardı, nasıl geçecekti bu birkaç ay. Balkonda kuşlara su veren, hafif yağmur çiselese çamaşır ipindeki çamaşırları telaşla toplayan, gün batımında kolunu balkon demirlerine yaslayıp çenesi hafif yukarda başı dik uzaklara dalan Asude birkaç ay yoktu işte. Odasının camı açık olduğunda arada mırıldandığı şarkının sesi çalınırdı kulağıma:

‘Pencereden kuş uçtu, yandı yürek tutuştu;
bizim böyle olmamıza komşular sebep oldu;
gidin bulutlar gidin yârime selam edin
yârim uykuda ise uykusun haram edin.
Ben bir gariş kuş idim dalına konmuş idim
Niçin bana ‘kuş’ dedin ben senin olmuş idim...’

Kafamda dönüp duran Asudeli anlarla dükkana kadar yürümüşüm. Babam kolileri yerleştiriyordu, beni fark edince Asude’yi sordu. ‘Bıraktım terminale, dedem nasıl?’ dedim. ‘Ehh’ diyebildi bana. Bir ayın içinde de kaybettik dedemi.

Dedemin acısı Asude’nin gidişini unutturmamıştı. Zaman geçti, Asude geldi. Dedemin mevlidine yetiştiler, Türkan teyze sağ olsun gelen gidenle ilgi-

lendi, anneme destek oldu. Ne var ki Asude bir türlü evden çıkmıyordu. Ne çamaşırları asıyor, ne kuşlara su veriyordu, balkona çıkmıyordu. Şarkısını mırıldandığını da duymamıştım hiç. Unutmam demişti ama bana kestane şekeri getirmeyi unuttuğundan mı mahcuptu, o yüzden mi bir baş sağlığı bile dilemedi? Kapısını çalsam, ‘Asude hasta mısın yoksa, görüşürüz demiştin göremedim seni?’ diye sorsam ayıp mı olurdu?

Sancılı bir süreçti, meraktan ölecektim. Şiirlerim yarım, şarkılarım eksik, Asude’yi görmeden olmuyordu. Bir yolunu bulup neler olup bittiğini öğrenmem lazımdı. Mahcup, utangaç, dudağının kenarında hep bir damla gülümseme saklayan masum Asudem’e ne olmuştu?’

Bursa’ya giderken ‘Erhan’ diye seslenmişti, bana ne diyecekti?

Kapılarına gittim, zili çalmaya hazırlanırken parmaklarım tereddüt etme bile izin vermedi. Zile bastığımda saniyeler sonra kapı açıldı. Asude tüm güzelliği ile karşımdaydı. ‘Erhan?’ dedi gülümseyerek, gözlerimin içine baktı ilk defa korkmadan. ‘Merak ettim seni, göremedim kaç gündür, yani annem öyle söyledi.’ deyiverdim, halbuki annem dememişti ben merak etmiştim onu, ölüyordum onu göremediğim için. ‘Şey...’ diye kekeleydi, ‘içeri gelsene’...

İçeri girmeli miydim? Türkan teyze bizde olduğuna göre Asude evde yalnızdı, olmazdı, babasız kız sonuçta, bir gören olsa Allah korusun. ‘Yok’ dedim. ‘Hadi sen bize gel, Türkan teyze de bizde’ ... Portmantodan anahtarı alıp çıktı evden, yan yana bizim evin kapısına kadar geldik. ‘Erhan’ dedi bana, döndüm; ‘Ben seni...’ diyordu ki annem kapıyı açtı. Dağılmıştım. Ben seni ne? Seviyorum mu? Abi gibi mi görüyorum? Sevmiyorum mu? Ben seni ne? ... Filmlerde bu sahne hep ‘...seviyorum ’la biter, peki ya Asude nasıl tamamlayacaktı bu cümleyi? Filmlerde olur ancak öyle şeyler, hem utangaç Asude kalkıp da bana; ‘Seni seviyorum Erhan’ mı diyecek? Hıh. Rüyamda görürüm ancak.

Annem, Türkan teyze ve Asude mutfakta çay içti. Bense odamda kolumu başımın altına koyup uzandım; Asude’nin cümlesini nasıl tamamlayacağını merak edip tavana bakıp kaldım.

Asudeler gitti, akşam oldu, babam geldi. İçeriden çatal kaşık şıkırtıları geliyordu, annem akşam yemeği için sofrayı hazırlıyor olmalıydı. Uyku mahmuru gibi bir ruh halim vardı, başım ağrıyordu, kalktım en azından sofraya oturayım derken ruh halimin bozukluğunu babamın gür sesi dağıttı. ‘Erhaan, sofraya’...

Hayrola inşallah. Babam beni sofraya hiç çağırmaıdı. Bizim evin kuralı; sofranın kurulduğunu gören, sesini duyan teklif beklemez sofraya oturur, oturmıyan aç kalırdı. ‘Ananızı yormıyan, bir de kendinizi sofraya çağırılmıyan’ derdi babam.

Sandalyemi yavaştan çekip babamın yanına oturdum.

‘Ben de tam sofraya geliyordum baba.’ dedim.

Babam; ‘Bir şey konuşmamız lazım Erhan, herkes sofraya otursun hele bir bakalım.’ dedi ve davetkâr bir şekilde ‘E hadi sofraya’ diye iki eliyle sofrayı göstererek buyur etti annemi ve kardeşimi.

Asude’nin cümlesi kafamın içinde dönüyordu, ne diyecekti acaba? Babamın ne söyleyeceğini merak da etmiyordum değilim.

‘Oğlum annenle konuştuk, annen Türkan teyzenin de ağzını bir yokladı; Asude’yi diyorum’... Allah’ım kulaklarım doğru mu duyuyordu, şiirlerim, şarkılarım anılandı, içimdeki kuşlar, bir anda havaya uçuştı sanki. Şu soğuk kış günü bahar uğradı topraklarıma, yeşerdi yapraklarım. ‘Sen ne dersin?’ dedi babam.

‘Sen ne dersen baba.’ dedim, yüzümdeki neşeyi okumuş olmalı; ‘E hadi hayırlısı hanım kaynana oluyorsun’ deyip bir kahkaha attı sofranın ortasına.

...

Asudem... Gelinim, geleceğim...

Evlendik sonra, kestane şekerimi de unutmamış; annem Türkan teyzeye lafını açınca utangaçlığından görünememiş bana o birkaç gün, o başladığı cümleyi de ‘seviyorum’ diye bitirecekmiş. Sadece filmlerde olmuyormuş, benim hayatıma da dokunabilirmiş sihirli değnekler.

Asudem, sesim sessizliğim; çocukluğum, ömrümün sakın kıyısı...

Asudem, gençliğimin kavrulmuş kahve kokusu, ömrümün en güzel beklediği...

SEVGİ DİLİ

Güven ZORLU

Bir milletin genetik kodlarını oluşturan unsurların ana maddesi dildir. Nasıl ki genler canlı bireylerin kalıtsal karakterlerini taşıyıp ortaya çıkışını sağlayan ve onları nesilden nesile aktaran kalıtım etmenleriyse dil de milletlerin tarih boyunca oluşturduğu kültür mirasını taşıyıp yeni kuşaklarına ulaştırır.

Türkçe, yazıya geçtiği daha ilk metinde edebi gücünü ve zenginliğini göstermişti. Çünkü o metin, her aşamasıyla Göktürklerin kültür hazinesiydi. Alfabesinden iletisine, kendisini oluşturan milletin öz değerlerini, devlet adamlarının halkına duyduğu saygıyı ve sevgiyi yansıtıyordu. Yüzyıllara meydan okuyan ve milletimizle sonsuza kadar yaşayacak olan Yunus Emre'nin şiirlerinde, olanca yalınlığıyla, anlatım gücündeki güzellik ve derinliğiyle doruğa ulaşırken gücünü Yunus'un gönlündeki Allah ve insan sevgisinden alıyordu.

İnsanların 0-6 yaş arası çocukluk dönemleri, karakter oluşumunun büyük oranda gerçekleştiği dönem olarak kabul edilir uzmanlarca. Dünyanın en eski dillerinden olduğu halde yazıya geçtiği yıllardan sonrasını düşünerek dilimizin Yunus Emre'yi de içine alan dönemini çocukluk devri olarak düşünürsek kişiliğinin şekillendiği dönemde genlerine nasıl bir cevher aşılandığını görebiliriz.

İslamiyet öncesinde oluşturduğumuz edebiyat geleneği, sonradan edebiyat tarihçilerinin Halk edebiyatı adını verdikleri ve ağırlıklı olarak sözlü gelenekle yaşamaya ve zenginleşmeye devam ederken kültürel alışverişin doğal bir sonucu olarak İslamiyet'le birlikte gelişen Divan edebiyatı geleneğimizde yazılı ürünlere çok sayıda Arapça ve Farsça kökenli kelime kattık. Mehmet Kaplan'ın dediği gibi, "Her ulus, dilini ve kültürünü yüzyıllar boyunca yoğurur. Bu esnada

o, akan bir nehir gibi, içinden geçtiği her topraktan bazı ögeler alır.” Aslolan bunu bir yozlaşmaya değil zenginliğe dönüştürebilmektir.

Dil ve kültür arasındaki birbirini oluşturan, dönüştüren ilişkinin bir benzeri milletlerin gücü ve sanatı arasında da vardır. Fuzuli ve Baki'nin, Osmanlı'nın zirvede olduğu 16. yüzyılda yetişmiş olmaları bir rastlantı olmasa gerek. Diğer yandan bugün onların şiirlerinin lise ve hatta üniversitelerde hak ettikleri ilgi ve değeri görememeleriye bir başka makalenin konusu olabilir.

Dil nehrimiz akmaya devam ediyor. Ama bu süreçteki yoğunluğundan sonra taşıyacağı hazinenin gelecek kuşaklara özünü koruyarak ulaşması için almamız ve ivedilikle uygulamamız gereken önlemler var. Yarın çok geç olabilir.

Günümüzdeki kültürel yozlaşmanın yani özüne yabancılaşmanın göstergelerinden biri, yerli yersiz kullanılan yabancı sözcükler ve böyle kendini daha önemli hissetme hali. İş yerine 'Red House' adını veren bir esnafın öğrencim olan çocuğu, neden 'Kırmızı Ev' değil de İngilizcesini koydunuz sorusuna, "O zaman kimse gelmezdi ki!" cevabını veriyor. Neyle mücadele etmemiz gerektiğini net olarak gösteren bir örnek.

Teknoloji, insanları birbirinden koparıp kendisine bağlıyor. Bunu da kendisini üretenlerin kimliği ve tercihiyle yoz bir yöntemle yapıyor. Özellikle çocuklar ve gençler, zamanlarını büyük ölçüde tablet ve bilgisayarla geçiriyorlar. Sanal oyunları ve iletişimi gerçeğinden üstün tutuyorlar. İnsan insana ve gerçek alemde olmayan ilişkiler de kendine has, yapay ve bozuk bir iletişim şekli oluşmasına yol açıyor.

Küçük yaşlarda kazanılan birçok davranışın sebebi özentidir. Çocuklar, sosyal iletişim alanında ve televizyondaki filmlerde konuşulan dile özenip bozuk ve yoz kelimelere alışıyorlar. Önemli saydıkları, rol modeli olarak aldıkları kişilerin ağzından duyunca da daha çok benimsiyorlar. Bütün bu olumsuzlukların giderilmesi ve yeni kuşaklarımızın milli şuurdan uzak yetişmemeleri için kişi, kurum ve toplum olarak yapmamız gerekenler var.

Çocuklarımızı okul öncesi eğitimlerinden başlayarak kültürümüzün seçkin eserleriyle tanıştırmalıyız. Bir kültürün özü mecazındadır. Atasözlerimizi ve deyimlerimizi düzeylerine uygun anlatımlarla erken yaşlardan itibaren aktarmalıyız onlara. Milli benliklerini pekiştirmek için tarihimizin dönüm noktalarını oluşturan olayları mümkünse gerçek yerlerinde anlatmalıyız. Türkülerimizle ne

kadar erken tanışılırsa dilimizin tuzunu biberini o kadar erken tadacaklar ve dil bilinçlerinin gelişimi hızlanacaktır. Bedri Rahmi'nin, "Türkülerle yunmuş yıkanmış dilim." Aşık Veysel'in, "Türk'üz türkü çağırırız." dizeleri, dille milli şuur arasındaki bu ilişkinin hem sebebi hem de sonucu gibidir.

Televizyonlarda, çocuklara olumsuz örnek oluşturabilecek yapımlar, yayınlanmadan sıkı bir denetimden geçirilip dili ve kültürü yozlaştırıcı unsurlar ayıklanmalıdır.

Son iki yılda okulumuza başlayan öğrencilerden, isimleri Cansın, Aleks olanlar var. Bu çocukların aileleri böyle, dilimize ve kültürümüze uygun olmayan isteklerde bulunsalar bile nüfus müdürlüklerinin dilimizin yapısına aykırı bu isimlerin kimlik belgelerine yazılabilmesini engelleyecek bir denetim birimi olmalıdır.

Cadde ve sokaklarımızda neredeyse adı Türkçe olan bir iş yeri tabelası göremiyoruz. Belediyeler, yeni açılan iş yerlerine yabancı veya Türkçe kelimelere yabancı dil kurallarına özgü ekler getirmek yoluyla oluşturulan garip isimler verilmesini caydırıcı tedbirler almalı ya da ruhsat işlemlerinde Türkçe ismi özendiren uygulamalar getirmelidir.

Sevgi dilini özüne döndürmek için seferber olmalıyız. Sayılan önlemleri almak konusunda yasal düzenlemelere ihtiyaç varsa devletimiz bu konuda üzerine düşeni bir an önce yapmalıdır. Millet olarak bize gelince... İnsan sevdiğine sahip çıkar, onu korur kollar. Dilimize sahip çıkmak için onu sevmemiz gerek. Tarihimiz, coğrafyamız, edebiyatımız bunun güzel örnekleriyle ve delilleriyle dolu. Bizi bir arada tutan en değerli ortaklığımıza, kimliğimize sahip çıkmak, genlerinde zaten var olan cevheri hatırlamak durumundayız.

Ayşe KILIÇGİL

CEM DAVRAN İLE SÖYLEŞİ

Konuşan : Filiz YAVUZ

Biyografinize baktığımızda 1964 yılında doğduğunuzu, 12 yaşındayken tiyatroya başladığınızı görüyoruz. Sonrasında İstanbul Şehir Tiyatrosunda çocuk oyunculuk, reşit olmamasına rağmen üstün yetenekten profesyonel oyuncu kadrosuna alınmış 16 yaşında bir çocuk Cem... Ardından gelen diziler, filmler, ödüller... Peki siz kendinizi anlatırken neler söyleyebilirsiniz, yazılı bir biyografinin haricindeki Cem Davran kimdir?

İnsanların biyografileri biraz yaşadıklarını da işaret eder. Nerelerde dolaşmışlar, neler yapmışlar? Ama insanların insanlığına işaret etmez. Çok sade bir anlatımla ben, bildiğiniz sıradan bir karakterim. 28 yıllık evli, 2 çocuk babası, İstanbul Kasımpaşa'da doğmuş, büyümüş. 26 yaşında oradan çıktım. Babam Kemaliye - Eğİnlidir. Erzincan demiyorum çünkü Eğİnliler çok dile getirmezler bunu. Zaten Erzincan ile de çok ilgisi yoktur. Ata kö-

küm oralı ancak babam İstanbul doğumludur. Annem de tam tersi Çayeli - Rizelidir. Bir Kemaliyeli ve bir Rizelinin ikinci çocuğuyum. Bir de ablam var, sıradan bir işçi - memur ailesiyiz. Benim böyle anlatacak trajik türkücü hikâyesi tarzında bir hikâyem yok. Tam tersine ben çok mutlu bir çocukluk geçirdim. Her ne kadar bir memur ailesi olsak da sarayda yaşamış kadar mutlu bir çocukluk geçirdim. Basit bir vakıf evinde büyüdüm. Çok güzel arkadaşlarım, çok güzel öğretmenlerim oldu. Beyoğlu, Kasımpaşa'nın en güzel döneminde büyüdüm ve 25-26 yaşlarında da herkesin yapması gerektiği gibi oradan ayrılıp hayata atıldım. Beni hangi fotoğraf, hangi biyografi daha doğru ifade eder, dersiniz, bu çizdiğim fotoğrafı söyleyebilirim. Sıradan bir insanım ama işte yeteneklerim beni bir yere getirdi. Sadece yeteneklerim demek de yanlış olur. Birinci sıraya çalışmak diyebilirim. Tiyatro oyuncusu olmak benim çocukluk hayalimdi. O zamanlar böyle televizyon olmadığı için bu tip bir hayalim de yoktu. Darülbeydi'ye gireyim, sınavını kazanayım, orada büyük oyuncularla oyun oynayayım. Hep öyle hayal ederdim kendimi. Bu benim rüyamdı. Rüyamda kendimi Suna Pekuysal'la bir oyunda görürdüm. Rüyalarımın hepsi gerçek oldu. Rahmetli Suna ablayla ve daha onun gibi büyük pek çok oyuncuyla oyunlar oynadım, şehir tiyatrosunun yöneticiliğini yaptım falan... Özetlersek ben bu toprağın bindik, sıradan bir çocuğuyum. Bu toprağın karmasıyım yani. Ben bunu hep söylerim, arkadaşlar da bana "Ya sen baya edebiyatçı gibi konuşmaya başladın." derler. Ben de derim ki "Ne mahsuru var yani?". Edebiyat, dünyanın en güzel şeyi. Ben Türkiye'yim yani. Türkiye kadar gizemli, Türkiye kadar sıradan, Türkiye kadar mucize... Çok mutlu bir adamım. Allah da inşallah nazar değdirmez. Sadece yaptığım şeyler insanların beğenisini kazandı.

Biraz önce bize kendinizi tanımlarken, çok mutlu çocukluk geçirdim, dediniz. Biz de sizin dizi ya da filmlerinizi izlediğimiz zaman daha çok aile hayatını ön plana çıkararak, adeta bir öğretmen titizliğiyle işlenmiş, eğitimci bakış açısıyla yaklaşmış eserler görüyoruz. Bu tip yapımları kabul etmenizin nedenlerinden biri midir?

Kesinlikle ve üstüne basarak söylüyorum ki benimle ilgili açılacak en güzel muhabbet, söylenecek en güzel cümle budur. Bir gün ünlü olduğunuz zaman bir sürü dizi ve film teklifi geliyor, önünüze çok fırsatlar sunuluyor.

Tabi bir diğerk tarafta da ciddi miktarda para duruyor. İşte o an sizin için uçurumun o tarafı, bu tarafı meselesi başlıyor. Bıçak sırtı gibi bir şey. Çünkü çocuk yetiştiriyorsunuz, sizin de bir hayatınız var, bir memur ailesisiniz, aldığınız birtakım değerler, yürümek istediğiniz bir yol var. Aynı zamanda tercihleriniz bütün geleceğinizi şekillendirecek. Yani kendimle ilgi “Aferin be Cem!” diyeceğim, kendimi mıncıklayacağım şey budur. Televizyonda da hep böyle işleri projeleri tercih ettim. Şimdi oynadığım şeyleri şöyle bir gözümün önünden geçiriyorum. 500 bölüm civarında dizi çektim. Hepsi çocuklu aile; kızı var, oğlu var, üç çocuğu var. Tabi hikâyeler değişiyor. En son bir dizi film yaptık; “Babam Sınıfta Kaldı.” Rahmetli Halit AKÇATEPE, Ali İPEKKAYA ile birlikte. Yine TRT 1’de “Hayat Yokuşu” isminde bir dizi çektik. Onda da öyle. İstanbul’da eski bir mahallede Ramazan nasıl yaşıyor, onu işledik. Yoklukta var olma mücadelesi vardı. En iyi işlerimden biridir. O projeyi de sadece bu yüzden kabul ettim. Aslında böyle muhteşem mesajlar vermek niyetinde değilim. Sade cümlelerle yürümek isterim. Ben böyle biriyim, son dönem karşıma çıkan 20 projeyi reddetme nedenim de bu. Mesela bir timin tugay komutanını oynayacağım bir dizi teklifi geldi. Tabi bir aktör her rolü oynar, bunda bir sorun yok. Öyle de, sinemada olsam oynarım ama benim televizyonda böyle bir karşılığım yok. Ben her rolü oynadım ama sinemada. Mesela sinemada “Kahpe Bizans”ı çektik. Absürt komedydi. Ortalık yıkıldı ama televizyon öyle değil. Televizyon her hafta evinize geliyor. Bir ara yedi güne, yedi iş yapıyordum. hafta arası “Çocuğum mu Var Derdin Var” adında bir dizi ki o da çok izlenmiştir. Cumartesi günü “Anadolu Ateşi Bu Toprağın Sesleri “ isimli bir yarışma programı sunuyordum. Pazar günü yine başka bir kanalda bir dekorasyon programı yapıyordum. Her gün televizyondasınız. Ben işimi yapıyorum diyemezsiniz, her gün insanların evine giriyorsunuz. İnsanlara bir şeyler gidiyor. Şimdi düşünün televizyon sayesinde bilmem ne köyünde bir adamın evine giriyorsun, o senden bir şey alıyor ya da alamıyor. Bir sanatçısıysanız sorumluluklarınız var. Ben elimden geldiği kadar işte buna dikkat etmeye çalıştım ve tek sebebi var bunun; bu toprağı çok seviyorum. Hani ilk sorunuzda demiştiniz ya siz bu biyografinin dışında nesiniz? İşte ben bu toprağım. Annemin geldiği yer, babamın geldiği yer, benim büyüdüğüm yer, Çayeli’nden, Kemalîye’den gel; Kasımpaşa’da buluş. Orada birbirini tanı, evlen, bir kızın bir oğlun olsun,

Beyoğlu ortamında büyü. Bakıyorum ben şimdi bir Çerkez kızı ile evliyim. Onun bir tarafı Çerkez, bir tarafı Selanik göçmeni. Bunun adı ne; işte Türkiye. Ve işte bunun sorumluluğunu aldığımı düşünüyorum.

“Bakalım, günün birinde Palyaçonun Günlüğü’nü tek kişilik tiyatro oyununa dönüştürmek istiyorum. Ancak tüm notlarımı da paylaşamam. Benim sırrım yoktur, aslında paylaşırım ama bence beni takip edenler henüz hazır değil.” demişsiniz. Hazırlıkla kastettiğiniz nedir? Beklemediğimiz bir Cem Davran’ın karşımıza çıkması mı ki “Ben âlemin en arıza adamıyım.” açıklamasını yapacak cesarettteki biri için bu tahminimiz alakasız bir tahmin gibi duruyor.

Şöyle söyleyeyim; ben senelerdir yazan biriyim. Yazmak iyi bir şeydir. Ben de arada sırada öyküler yazarım. İki sene kadar önce Kafa dergisinden arkadaşlar benden yazmamı istediler. Ben de onlara bir çocukluk hikâyemi gönderdim. “Madam Lefterya” isimli bir hikâye. Yıllar önce yazmışım. Düzelttim, gönderdim. Çok beğendiler. Çok da ilgi gördü. Bunun üzerine “Düzenli olarak her ay dergiye yazar mısınız?” dediler. Sonra ben hikâyeler göndermeye başladım. Bu arada bu “Palyaçonun Günlüğü” meselesine açıklık getireyim; ben çocukluğumdan beri günlük tutarım. Herkese de öneriyorum. Günlük tutsunlar. Edebi değeri vardır günlüklerin. İşte o çocukluktan beri tuttuğum günlüklerin adıdır. Birine bahsettim bundan; yayınlasam mı falan diye. Abi harika olur, dedi ama 13 yaşında da yazmışım 33 yaşında da 43 yaşında da. Çoğu notlar halinde. Bazısı iki satır, bazısı yarım sayfa. Onları topladım. Arada bir yazayım dedim. Günlüklerime de ta üniversitede bir isim koymuşum. Palyaçonun Günlükleri diye. Onu da kullandım. Günlükten; böyle 14 yaşından, 24 yaşından parçalar paylaşmaya başladım. İlk günlüklerde biraz istemediğim şeyleri de paylaştım. O müthiş bir ilgi gördü. Şu anda bütün yayınevleri istiyor ama aklınıza gelen bütün yayınevleri. Biz günlüklere talibiz, şeklinde. Ben o ilgiden şöyle bir geri bastım. Bir de benim yazılarımdan kitap çıkartmak istiyorlar. Kafa dergisindeki bütün yazarlar kitap çıkartıyor, orada da şöyle bir geri bastım. İlgiden bayağı bir korktum yani. Kendi kendime “Bi frene bas.” dedim. Çünkü ben aktörüm. “Bir arkadaşına bakıp çıkıcam.” tadında yazıyorum ben. O efsane yazarların yanında utanırım, ar ederim yani. Çok önemli yazar arkadaşlarım, büyük-

lerim var. Bense sıradan bir şeyler yazıyorum. Şimdi Palyaçonun Günlüğü için aralarından uygun gördüklerimi seçiyorum. Mesela aralık sayısında da “Palyaçonun Günlüğü 5” çıkacak. Hatta son paragrafında da bu filmden bahsediyorum 4-5 satır. “Babamın Kemikleri” ile ilgili duygularımı anlatıyorum. Filmten bahsetmiyorum. Onu film gösterime girerken yazacağım. Her neyse işte bu arada insanların rağbeti frene basmama neden oldu. Sonra düşündüm; bugüne dair bir şey yazmamda bir sakınca yok ama 15 - 16 yaşlarında yazdığım günlükler var. O masumiyeti bugüne teslim etmek istemedim. Sebebi çok açık. Herkes bu söylediğimden etkilenebilir. Şu anda atmosfer kirli, onlar benim kelebeklerim. Saldığım an ölürler. Aynen bu. Benim çocukluğumdaki şartlar olsaydı, yine herkes farklı fikirde ama komşular birbirini çok seviyor, hala herkes üst kattaki komşusu için canını veriyor, durumu olsaydı, öyle bir toplum olsaydık, biraz bu metamorfoza uğramasaydık, paylaşırdım. İnşallah bir gün paylaşırım. İşte bu aralık ayı sayısında da hem filmten bahsettim hem de 15 yaşında yazdığım bir bölümü de paylaştım. Örneğin, babamın bir arkadaşı vardı. Onun da adı Mehmet. Babam Ecevit’e oy verirdi. Mehmet amca, Demirel’e oy verirdi. Onların kapı önü tartışmalarını yazdım. Bu tartışmalar çok güzel biterdi. Mesela Mehmet amca, babama Demirel’in taklidini yaparak evine giderdi. Babam da ona; bırak onu, bırak Karaoğlan’a bak falan derdi. Hepimiz gülerdik, öyle tatlı bir ortam vardı. O yine Demirel’e oy verirdi, babam yine Ecevit’e oy verirdi ama hiç sorun yaşamazlardı. Kimse kırılmazdı. Onların o kapı önü tartışmalarını bile not almışım. İşte bu masumiyeti korumak için açıkçası paylaşmak istemiyorum. İşte bir gün o tatlı günlere; ne siyasi, ne fikri, ne de başka ayrılıkların insanları birbirinden ayırmadığı, her şeye rağmen saygı ve sevginin devam ettiği günlere dönersek günlüklerimin hepsini vereyim, herkes okusun.

“Ben unutulmak isterim. Benim hikâyemi kimse anlatmasın.” Bunu söyleten nedir? Yanlış anlatılma ve anlaşılma endişesi mi, yorgunluk, bezginlik mi? Anlık bir düşünce miydi? O gün bunu söyleyen Cem Davran bugün hala buna katılıyor mu?

O röportajı hatırlıyorum. Yakın bir zamanda yapıldı. Sizden sonra adınız yaşasın falan gibi bir şey vardır ya biraz aforizmik gelir bana. Kitaplarımız-

la yaşayın, resimlerinizde yaşayın. Ben onu çok manalı bulmam açıkçası. Bunun üzerine söylediğim bir şeydi o. Ben insan olmayı, var olmayı şöyle görüyorum: Yürüyorsunuz, hikâyenizi tamamlayıp gidiyorsunuz. Sonra çocuklarınız geliyor. Herkes için aynı şey geçerli. Babam geldi, hikâyesini tamamladı, gitti. Sonraya şöyle bir niyetle yaşamak bana biraz tuhaf gelir: “İleriye bir şeyler bırakayım.” filan. Bu belki bir oyuncu kafası ve algısı. Sanatla ilgilenen birinin kafası. Belki politikacı olsam başka düşünürüm ama şu andaki algımda bile mümkünse beni unutsunlar. Şimdi çok büyük bir laf etmiş olmayayım da. Çok önemli liderlere, resamlara, sanatçılara bakıyorum. Aslında onlar da benzer bir şey söylemişler ya da yapmışlar. Belki bu kelimeleri kullanmamışlar, bu cümleleri kurmamışlar ama 300 yıl sonra hatırlayın, diye yaşamak da bana biraz tuhaf geliyor. Belki bir tiyatro oyunu vardır, çektiğin bir sinema filmi vardır, bir dizi vardır, orada söylediğin bir cümle vardır. Belki odur akıllarda kalabilecek olan. Unutulmak istiyorum, bu anlamda söylenmiş bir şeydi ama siz de biliyorsunuz ki röportajlarda söylenmiş bazı cümlelere baktığınızda oradaki cümle ile buradaki cümle oldukça farklı minvalde yan yana gelebiliyorlar.

Cem Davran, Kibariye’den Sil Baştan şarkısını üç bin kere dinleyebilirim, diyor. Nedir bu kadar etkileyen, hayata format atma düşüncesi mi? Pişmanlıklar, hayata yetişememiş olmak mı? Bu kadar dolu dolu yaşamış, tiyatro oyuncusu değil bizzat bir dönemde tiyatronun kendisi olabilmiş bir insan neyi özler ya da neye yetişmeye çalışır?

Kibariye ve Sil Baştan’ı 3000 kere dinledim, dememin sebebi yine Kibariye. Bana kalırsa dünyanın en önemli caz vokallerinden, seslerinden, yorumlarından biri. Şebnem de dünyanın en iyi yorumcularından, seslerinden biri elbette ama ben Kibariye’den pek çok parçayı dinlemeyi seviyorum ve şekilcilikten nefret ediyorum. Ama her tür müziği dinlerim de demiyorum. İyi şeyler dinlemeyi seviyorum, mesela çok sesli müziği, klasik müziği vs vs. Evde benim çalışma odamda sürekli klasik müzik çalar. Zaten oğlum Devlet Konservatuvarı klasik müzik mezunu. O da bir şeyler ekler. Akşamüzerine doğru Muazzez Abacı’yı dinlemeyi çok severim. Ama hala bir numaraya birini koy deseler, ben Kibariye’yi tercih ederim. Şimdi bunu deyince de bir tiyatrocunun için “Aaa ne diyorsunuz?” falan oluyor ki bu tarz bir şekilcilikten

hiç hoşlanmam ben. Bana kalırsa Kibariye muhteşem bir yorumcudur. Bu haliyle alın New York'ta bir caz kulübüne koyun, yıkar her yeri. Ama şarkı sözleri, içeriği bakımından da öyle duygusal bir bağ kurmadım doğrusu. Yani Mesela Orhan Gencebay'dan “Batsın Bu Dünya” şarkısını dinlediğim zaman dünyanın batmasını istemiyorum yani. Müzikle öyle bir ilişkim yok açıkçası. Ben oradaki tınlama ile armoni ile çok ilgilenirim. Müzikten biraz anlarım da, kendim de şarkı söylerim. Profesyonel kayıtlar da yaptım. Müziği çok seviyorum, sevdikçe de Kibariye'nin ne kadar iyi bir sanatçı olduğunu görebiliyorum. Müslüm Gürses'in ne kadar enteresan bir yorumcu olduğunu keşfediyorum.

Turhal; Safranbolu, Urfa vb. gibi şimdiye kadar sanat dünyasının dikkatini çekebilmiş bir şehir değil. Sizi buraya yönlendiren ne oldu? Burada böyle bir ilçe olduğunu ve çekeceğiniz filmle uyumlu olduğunu nasıl öğrendiniz ya da fark ettiniz?

İşte bunu Özkan'a borçluyuz. Turhallı yönetmen Özkan. Özkan, sektörümüzün genç, yetenekli ve en önemlisi hayalleri olan yönetmenlerinden biri. O da hepimiz gibi hayallerinin peşinden koşuyor. Koşarken de böyle bir hikâye ile karşılaşmış. Bu hikâyeyi de kendi omurgasını şekillendiren bu bölgede çekmek istemiş. Gitmiş insanlarla konuşmuş. Eski tarih öğretmeni ile konuşmuş ki kendisi şimdi Turhal'a belediye başkanı olmuş. Burada Özkan'ın çocukluk arkadaşları da var ve hepsi birlikte bize acayip yardım ediyorlar. Çekimlerini yaparken bütün Turhal, açıkçası çok yardım ediyor. Ben burada bunu belediye başkanına da sık sık söylüyorum ama bu hakkını teslim etmek benim için. Neyse Özkan, bu süreçte senaryo ile karşılaşılıyor, beğeniyor, bana gönderiyor. Ben de bir sürü senaryo içinden kabul ediyorum. Oysa yılbaşından sonra ben yurt dışında bir film çekeceğim, çok yoğunum. Bu yoğunluğuma rağmen senaryo o kadar iyiydi ki birçok şeyin önüne geçti. Diğer oyunlarımı ayarladım ama mesela bir günü ayarlayamadım. Ankara'da oyunum vardı. Onlar başka sahneler çekerken ben arabayla Ankara'ya gittim. Oyun oynadım, oyundan sonra geri dönüp buradaki çekime yetiştim. İşte bütün bunlara katlanmak, razı olmak her şeye rağmen aynı heyecanla devam etmek için bir hayale ihtiyacınız vardır. Bu hayale önce Özkan sahipti, sonra ben de sahip oldum. Şimdi aynı kaderde yürüyoruz. Burası insanın iç enerjisinin o kadar yüksek olduğu bir yer

ki siz böyle demiyorsunuz ama emin olun Turhal çok bilinen bir yer. Ha, bunu biraz da Cem Karaca'ya da borçlu; "Biz Turhallı Hep Bir Hallıyız" şarkısını so-kağa çıksan herkes bilir. İnşallah burada Cem Karaca Kültür Merkezi de olur, heyecanla açılışına gelir, her türlü katkıyı da sunarım. Turhal'da mutlaka bir sinema salonu, bir tiyatro salonu olmalı. İstanbul Halk Tiyatrosu diye bir tiyatrom da var. Türkiye'nin her yerine turneye gidiyoruz. İllere, ilçelere, belde-lere... Gittiğimiz pek çok yerden daha da gelişmiş bir yer Turhal. Fakat burada bir tiyatro salonu, sinema salonu yok. Şurada bir tiyatro salonu olsa her şey ileri fırlar. Sanat hepimizi iyileştirir. Ben bugünlerimi bir edebiyat öğretmenine borçluyum. O beni hep yüreklendirdi, yönlendirdi. Belki başka bir edebiyat öğretmeninim olsaydı, şu anda alüminyum doğrama işi yapıyor da olabilirdim, bilmiyorum. Herkesin sanat ve sanatçı üreten olması da gerekmiyor. Daha önemlisi onu tüketen de olmak gerekiyor. Mesela siz çok iyi tiyatro - sinema izleyicisi yetiştirebilirsiniz. Onlardan birisi yönetmen, bir diğeri oyuncusu olur ama diğeri de izleyicisi olur. O yüzden edebiyat öğretmenlerine de çok büyük görev düşüyor. Şurada 300 - 400 kişilik bir salon olsa İstanbul'daki bütün oyunlarımızı getirir, oynarız. Bu zenginlik, çeşitlilik belki de gençlere pek çok yeni yolun kapılarını açar. Özkan da, "Babamın Kemikleri" filmi de inşallah buna bir katkı sunar. Buradaki gençlerin müthiş ihtiyacı var. Turhal buna değer ve ben bunu algıladım.

Sizce herhangi bir bölgede çekilen film o bölgeye gerçek bir katkı sağlar mı?

Mesela Turhal için söyleyeyim, biz Turhal'da bir belgesel çekmiyoruz. Turhal'ı tanıtan bir film de çekmiyoruz. Biz bir sinema filmi çekiyoruz. Filmin dörtte üçlük önemli bir bölümü Turhal ve çevresinde geçiyor. Bakın bu neden önemli; Kültür Bakanlığı'nda bir proje toplantısı vardı, bunu orada da söyledim. Diyorlar ki bizi tanıtan filmler... Bu hatayı bakanlık da çok yapıyor. İyi de bizi anlatan filmler, film değil ki onlar; onlar belgesel. Sinemacı da değil onlar. Sinemacı bir aşkı anlatır, bir karı kocayı anlatır. Gerisi arka fonda görünür. Sinemanın dili, seni böyle taşır geleceğe, sonsuzluğa dünyaya. Şurada bir karıncanın hikâyesini anlatırken kimse fark etmeden bütün yöreyi anlatırsın, onun dokusunu, kokusunu her şeyini anlatırsın. Bunu Amerikan sineması çok iyi kullanır. San Francisco'ya hiç gitmediğim

halde gitsem yolumu kaybetmem. Bütün sokaklarını Amerikan sineması sayesinde biliyorum çünkü. Bir kez New York'a gittim mesela, New York'ta kimseden yardım almadan sağa döndüğümde Radio City Music Hall'ünün orada olduğunu biliyordum. Sanki bir reenkarnasyona uğramışım gibi. Hayır bu bir reenkarnasyon değil, Amerikan sineması yüz yıldır bize o sokakları gösteriyor. İşte sinemanın etkisi böyle bir şey. Bu etkiyi biz niye kullanmayalım? Müthiş bir coğrafyamız ve potansiyelimiz var.

Sinemada alaylı - mektepli tartışması hakkında sizin görüşünüz nedir?

Bu bütün sanatlarda var; tiyatrodada var, resimde var. Öncelikle alaylı - mektepli meselesini bir netleştirmek gerek. Bu hatayı çok yapıyorlar. Alaylı olmak eğitimsizlik anlamına gelmez. En azından bunu okuyanlar bunun bir hata olduğunu görsün. Alaylı demek bir alaydan, ustalardan çıraklık ederek yetişmek demek. En ağır eğitimidir ve yıllar sürer. Bir meslek, yaparken öğrenilir. Teorisine sahip olursunuz. Başta sinema. Zaten radyo televizyon bölümünden mezun oldunuz. Hadi bakalım sete, yok öyle bir şey. Bakın Özkan'a; yönetmenlik yapıyor ama ışıkçılık yaptı, rejide de çalıştı. Ben de sahnede oyunculuk yapıyorum ama sahnede arkada çalışmadığım yer yoktur. Işığınan efektinden dekoruna kadar. Alay budur işte. O yüzden eğitilmişler de alaylıdır. Dört sene okulda okursun, mesela ben dört artı üç yıl okudum. Onlar birtakım teknikleri öğrenmek, farkında olmak içindi. Genç oyunculara da söylüyorum; dışarıdan geliyor, doğal bir yeteneği var ama mutlaka workshoplara ve çeşitli eğitimlere katılmaları lazım. Ben şimdi mesela son dönem nötr mask ve mask tiyatrosu üzerine çalışıyorum. Yurt dışında tanıdığım hocalardan da destek alıyorum. Kendimi ona yönlendirdim. Hatta emin olduğum şeyleri de biriktiriyorum, öğrencilerimle paylaşıyorum. Ben hala aktörlük çalışıyorum. Ve biliyorum ki bu bitmeyecek. Ustanın yanında bulunmak da bir eğitimidir. Bu bir zanaat aslında. Dünyanın her tarafında oyunculuk okulları var çünkü bunlar gereklidir. Gerekirse birilerine asistanlık yaparsın, oradan kendi sentezini çıkartırsın. Alaylı olmak çok önemli bir eğitimidir. Ona alaylı - mektepli değil de eğitilmiş - eğitimsiz demek daha doğru olur.

Peki çocuklar bu şansı nasıl yakalayacak? Mesela Turhallı bir genç oyunculuk ya da yönetmenlik düşünüyor Turhal' dan nasıl başlayacak?

İşte bunun örneği şu anda sağımda oturuyor. Özkan, Turhal Lisesinden mezun bir çocuk ve bir yönetmen. İşte Turhal'dan çıkmış en güzel örnek. İşte efendim diyorlar ki "Biz Turhal'da bunu nasıl yapacağız?" Yok öyle bir şey. İşte bakın Turhal'dan çıkmış, radyo televizyon okumuş. Anlat desen yüzlerce zorluk anlatır ama bu zorluklar onu ilgilendirmiyor. O sadece havalinin peşinden koşuyor. Bu atalet hali nedense bizlerde çok yayıldı. Ben çocukluk hayalim olan tiyatrodan ve hayallerimden bir kez bile elimi çekmedim. Hala bana yarın bunu yaptırmayacakları korkusuyla yaşıyor, sımsıkı tutmaya çalışıyorum. Benim çocukluk dönemimde de çok zordu. Çocukken bakkala 4 aylık borcumuz da olurdu ama ben hiçbir zaman vazgeçmedim. Benim şartlarımda; o ünlü oyuncularından biri nasıl olacağım, demedim hiç.

Sinema, tiyatro dendiğinde aklınıza gelen ilk isimler kimler ve hangi filmler, oyunlar?

Elbette var. Örneğin, Tim BURTON'un Big Fish filmi. Türkiye'de de gelmiş geçmişler arasında Ömer Kavur'un, hem yönetmen, hem sinemacı olarak bende apayrı bir yeri vardır. Benim de ilk başrol oyunculuğu yaptığım Yusuf ve Kenan'ın yönetmenidir aynı zamanda. Kendine özgü bir sinema dili olan yönetmenleri çok severim. Hani baktığın zaman bu onun filmi diyebileceğiniz, bir dili olan yönetmenleri kastediyorum. Mesela İran sinemasından Asghar FARHADİ. Bu çok iyi bir örnektir. Son iki dönemdir en iyi yabancı film Oscar'ını İranlı bir yönetmen alıyor; Separation (Bir Ayrılık) ve Satıcı filmleriyle. Bakın bu biraz önceki sorunuz için de mükemmel bir örnek. Hani İran'da hayat zordu falan filan. Ama bak adam tartışmasız Oscar alan iki film yapıyor. Binlerce yıllık muhteşem bir kültür var ve bunu sinemaya çok iyi yansıtıyorlar. Bizim bu çektiğimiz filmde de ona benzer bir koku var. Asghar FARADİ'nin bu iki filmini de mutlaka izleyin derim. İkisi de sıradan bir hikâye olarak başlıyor ama başından kalkamıyorsunuz.

Tiyatroya başladığınız, sinemayla tanıştığınız dönemlere göre günümüz tiyatro ve sinemasını nasıl yorumluyorsunuz?

Öncelikle tiyatro kısmını söyleyeyim: Özellikle ödenekli tiyatrolar çok

sıkıntılı. Şehir Tiyatrosu ve Türkiye'nin ilk kurumsal tiyatrosu olan ve benim de yetiştiğim Darülbedayi'den bahsediyorum. Bunlar Türkiye'nin en önemli iki kurumudur. Fakat son dönem durumlarını hiç iyi görmüyorum. İnşallah toparlanırlar ve evrensel bir yol yakalarlar. Özel tiyatrolarsa Türkiye'de inanılmaz bir çıkışta. Biraz yaşadığımız dönemle, olan bitenle ilgili galiba. Küçük bir merdiven altı tiyatrosundan büyük tiyatrolara kadar özel tiyatrolar övünülecek kadar iyi gidiyor. Sinema Avrupa'daki hatta dünyadaki teknolojik gelişmeyi yakaladı. Şimdi eksik bir şey var o da hikâye. Hatta en önemli şey eksik bence. O yüzden dönüp dönüp o ilk dönemi ve Ertem Eğilmez filmlerindeki sıcaklığı arar olduk. Türk sinemasının artık kendi dilini oluşturması lazım. Yine söylüyorum; mesela İran sinemasına bakalım, bir festivalde gördüğünüz zaman onun İran sineması olduğunu anlarsın. Bu noktada biri gördüğü zaman “İşte bu Türk sineması” diyebilmesi için kendi ürettiği şeye ihtiyacı var. Şu anda sahip olduğumuz teknolojiye bunu da ekleyince dişliler birbirine oturacak. Türk sineması ile ilgili olumsuz şeyler söylemiyorum, sadece eksiklikleri söylediğimi düşünün. Arada çok güzel filmler de çıkıyor. Gişe beklentisi, salon ticareti, tanıtım ticareti sanatsal üretimi biçiyor. Oysa ne filmler var. Onlar da salonda durmalı. İsteyen insanlar onları görmeli ama üç günde gidiyorlar, kaldırılıyorlar. Çünkü kelle sayısına çok takılmış durumda.

Peki devlete düşen görevler nelerdir?

Devletin üstüne düşen pek çok görev var. Ben bunları katıldığımız tüm toplantılarda söylüyorum. Bir kere devletlerin sinemacıya tarafsız bakması ve yaygın desteğini artırması lazım. Salon anlamında, teknolojik anlamda ya da film desteği anlamında her anlamda gerçekleşmeli destek. Mesela elinde projesi, hikâyesi, anlatmak istedikleri olan, derdini anlatmak üzere hazır olan bir sürü genç insan var. Bir kere bunun adını koyalım, genç sinemacıya ayrıcalık tanıyacaksın. Pozitif ayrımcılık yapacaksın. Çünkü onun enerjisine, hayaline, hayal kırıklıklarına ihtiyacın var. Bunların yanında tiyatrodaki da aynı sıkıntılar söz konusu. Geçen sene bize devlet desteğine başvurun dediler, başvurduk. Bir ödenek çıktı, hemen iade ettik. Çünkü çıkan ödenek yalnızca bizim dekorun üçte biri parası. Yani yaygın tiyatro salonuna her yerde ihtiyaç var ve bunu devlet hem gerçek anlamında hem

de gerektiği gibi yapmalı. Mesela bakın yine söylüyorum, Turhal'da nerede tiyatro salonu, sinema salonu. Sanat bu, başka bir şey değil ve bunu devlet yapmalı. Özel tiyatro zaten dünyanın en zor şeyi. Pırlantadan 0 KDV, benden yüzde 18 KDV alıyorsun. Benim etim ne, budum ne? Sahnede 13 - 14 kişi çalışıyor, 10 bilet eksik satılsa ben cepten ödemek zorundayım. Şu andaki sistemde bir fabrika ya da büyük bir işletme, hangi baremde vergi veriyorsa tiyatrocuya da bir limited şirket olarak görüldüğünden aynı vergiyi veriyor. Kül tablası imal etmiyoruz ki sanat üretiyoruz. Gideri çok, geliri yok. İşte devlet, buralarda devreye girecek. Pırlantada vergi yok mu, tiyatroda da yok. Devlet seni bu anlamda yaşatabilmeli.

Yakında vizyona girecek olan ve ilçemizde çektiğiniz “Babamın Kemikleri” adlı filmde bahsedebilir misiniz?

Bir baba ile oğlunun hatta babalarla oğullarının hikâyesi. Çok evrensel bir konu zaten. Avrupa'dan Amerika'ya her yerde yaşanabilecek bir konu. Mesela bakın Amerika, yeni bir medeniyet oysa insanoğlu deyince bence akla gelen ilk bölge Anadolu'dur, bu bölgedir. Buradaki bir hikâyeyi anlattığınız da zaten siz evrensel bir hikâyeyi anlatırsanız. Bunu yaparken tek dikkat etmeniz gereken şey böyle milliyetçi duyguları koymayacaksınız. Siz dünyasınız. Bu hikâye dünya festivallerine gidecek, evrensel bir hikâye olarak gidecek. Bugün Turhal'da yaşanmış, yarın İrlanda'nın herhangi bir köyünde yaşanır. O yüzden burası çok evrensel dokusu olan bir yer. Burada olan bir hikâyeyi anlatmak aslında evrensel bir hikâyeyi anlatmak demek. Herkesin burnunda kokusu, dokusu olan bir hikâye. Filmimizde de kahramanımız otoriter bir babanın çocuğu. Baba oldukça baskıcı bir adam. Babanın baskısı ve yaşanan küçük, yanlış anlaşılmuş bir olay nedeniyle 14 yaşında buradan kaçıp bir daha dönmek üzere İstanbul'a gidiyor. Orada direniyor ve kendine düzgün bir hayat kuruyor. Bu tarafı biraz Kemalettin Tuğcu romanı gibi. Orada bir hayat kuruyor kendine ama açıkçası çok da mutlu değil. Zaten travmalı. Bir tane de oğlu var. Oğlu değişik bir çocuk. Dersleri kötü. Kötü de bir okul müdürüne denk gelmiş. Oto yıkamacı olduğu için müdürün arabasını falan yıkayarak müdürü idare ediyor. Sonra bir gün eşini kaybediyor ve eşinin yanına gömülmek istiyor. Babamın kemiklerini alıp buraya getirsem, ben de buraya gömülsem, diye de İstanbul'da

bir hocaya danışıyor. Sonra işte babasının kemiklerini almak üzere Turhal'a geliyor. Oğluyla yolculuk yaptığı için aslında oğluyla da bu sayede ilk defa tanışıyor. Çünkü zaten kendi de travmalı olan baba, kendi çocuğuyla da oldukça sağlıklı ve yetersiz bir baba oğul ilişkisi kurmuş. Yolda 12 yaşındaki çocuğunda bir özellik fark ediyor ve sonra ortaya çıkıyor ki çocuk otizimli...

Son olarak her röportajın sonuna eklediğimiz Turhal'a mesajlarla ilgili klasik bir sorumuz oluyor ama siz onlardan farklı olarak zaten buradasınız. Size de izlenimlerinizi soralım?

Buraya gelirken küçük bir yere gidiyorum; şimdi ben orada bir otel odasında ne yapacağım, diye düşündüm ama baya harika bir otelde kalıyoruz. Muhteşem bir kadrosu var. Yola çıkıyoruz, herkes harika. Bir yere gidiyorum, bir şeyler yiyoruz, insanlar kalpten yürekten karşılıyor. Bir film çekiyoruz, insanlar müthiş heyecanlılar. Bu çok hoşuma gidiyor. Burada zamanımız çok keyifli geçiyor. Filmi çekerken teknik anlamda yoruluyoruz ama değdiğini de görüyoruz. O yüzden bütün Turhallılara çok teşekkür ederim. Bir daha hayat yolumuzu nerede kesiştirir, bilmiyorum ama benim hikâyemde güzel bir resim olarak kalacak Turhal.

ÖĞRETMEN OLMAK

Sefa Ersan KAYA

ÖĞRETMEN OLMAK

Bir Can'a Dokunmak

SINIR

Dilek AYDEMİR

gerçek bir öğretmen

S N R
LARINIZI
AŞMANIZI
SAĞLAR

SONBAHARDAN SONRA

Abdullah ÇÖMEZ

Yolların sonunu getiremedi. Her son gibi görünen, taptaze başlangıçların ilk adımı oluyor. Yollar ve yolculuklar bir türlü nihayete ermiyor. Nefes alınıp can kafeste kaldığı sürece de anlaşılın devam edecek.

Her şey gün gibi taze. Yaşanan acı tatlı geçmiş zaman. Kim bilir kaç sına-va girip çıktı hayatının köşebaşlarında. Düştüğü yerden daha canlı doğruldu. Büyüdü umutla, tüm ümitlerini geleceğin bilinmez parıltıları arasında besledi heyecanla. Daha büyük, daha iyi, daha yararlı, daha güzel, daha bilgili, daha... daha... olabilmek için. Sonraya ve sonlara yazgılı hayatının son düzlüğünde, son eşiğinde. Ama bu seferki sınav bambaşkaydı.

Son finale de girip artık okulu bitirmek üzereydi. Her şeye rağmen güzel geçen bir dört sene, daha da mühimi, okul hayatı artık geride kalıyordu. Ama büyüklerin ve ukalaların tabiriyle, asıl hayat yeni başlıyordu. Anadolu'nun bağ-rından koparak geldiği bu koca şehirde artık günleri sayılıydı. Anlatılsa masal olur –anlatmayalım - ve ne de olsa yaşanan zamanın bir ruhu vardır. Onca zor-luğa imkânsızlığa rağmen çalışıp çabalayıp bu büyük şehirdeki öğretmen fakül-tesini kazanmıştı ve işte bitiriyordu bile.

Zaman sanki rutin bir güzellik içinde-mi- tükendi bitti. Okulların kapan-masıyla memleketine dönüyordu. Son sınıfın vermiş olduğu rahatlıkla artık ye-tişkin bir birey olmanın huzurunu, mutluluğunu yaşıyordu. Evde tek okumuş olmanın haklı gururunu duyuyordu.

Daha ilkokul çağında, 'ne olacaksın' diye sorulduğunda- nedendir bilinmez, belki de kaderinin bir yazgısıdır- her sorana 'öğretmen olacağım' diye cevap ve-rirdi.

Öğretmenini çok sever ve öğretmenine gıptayla bakardı. Yakınında herkesin saygı duyduğu, toplumun ileri geleniydi öğretmeni. Okul, eğitim denilen bir zorlu döneme, nereden bilsin ki, bilinçsizce giriverdi. İlk öğretmeni daha ilk harflerden, sayılardan başlayarak tane tane içirmişti sanki bilinmesi gerekenleri. Bir, iki, üç derken beşinci sınıfın sonunda; öyle ki sonu gelmeyecek hasretlerin başındaydı. Çok sevdiği ailesinden yuvasından yurdundan ayrılacak, başka bir şehirde yatılı okuyacaktı.

Hayat ağlarını yavaş yavaş, acımasızca örüyordu.

Maddi zorlukların yanında manevi zorluklarla mücadele etmek, ayrılıklar, gurbet, yatılı okullar, uzun koridorlar, yemek kuyrukları, etüt odaları, kalabalık koğuşlar, ... her biri hayatının satırbaşı kelimeleri ve yüreğini ezen sözcükler oldu. O vakitler pek sırrına eremediği, ninesinin deyimiyle; külfetsiz, nimet olmazdı. Her zorluk, acı birer tecrübe olarak kaldı geçmişinde.

‘Her cefanın da elbet bir sefası olmalı.’

Hayatına ayrılıkların sebebi sarı sonbaharlar girdi. Tatlı, mutlu geçen bir yazın ardından önceleri çocuk gönlüyle katlandığı ama sonraları katmerleşen hasret. Her şey nedendir bilinmez gariplikler içinde dönüp duruyor, yaz geliyor sonra yine son, bitmez sonbaharlar giriyordu araya.

Ayrılık mevsimi, yaman mı yamandı sonbahar. Sarı sarı yapraklar nasıl kopsa dalından, her sonbahar her eylül koptu, dal bildiği yuvasından. Bazen ‘şimdi olsa’ diyor, ‘bunca zorluğa hasrete katlanır mıyım acaba? Küçücük bade-ne, yüreğe bunca külfeti yükler miyim?’ deyip hayıflanıyordu geçmiş sonbaharlara.

Hani sırtınıza bir yük yüklenmiştir ve menziliniz bellidir ya, işte öyle bir şey. Taşımak zorundasınız çaresiz. Şairin dediği gibi ‘Sen bir devsin yükü ağırdır devin.’ Evet devlerin, dev gibi yükü olur, ancak dev olmayanlara dev gibi yükler yüklenirse ne olur?

Ailenin tek erkek evladı, tek okuyanı, tek gururu, tek şehir görmüşü, hatta neredeyse sülalesinin tek öğretmeni. Babasının uğruna ceketini sattığı, anasının can fedası, ablalarının daha öğretmenliği kazanmadan bile öğretmen kardeşleri, dedesinin ninesinin kalbindeki niyazi, sabahın kabul vaktinde dilindeki duasıydı.

Sonbahar soğuk rüzgârlarla geçip erişirken kışa, işte içinin fırtınaları sanki alışır bedenine ya da bedeni fırtınalara. Sarı sonbahar kadar dokunmaz soğuk beyaz kış. Ne de olsa kış, sonbahardan daha yakındır bahara, yaza.

Bütün bunlar yıpratıcı bir zaman dilimi içinde biraz gerçek, biraz hayal ile savrulup hasat zamanına erişti. Ailesinin, çevresinin, hülâsa mukadder kaderinin tecellisinin son düzlüğündeydi artık. Fakülte bitmiş öğretmenlik başvuruları yapılmıştı.

Bu arada ne hikâyeler dinlemişti, emektar öğretmenlerden. Bunların, ilk tayinlerinden başlayıp zorlu öğretmenlik serüvenleri, bıkmadan usanmadan ve abartılarak tazelenen eski anıları, Anadolu'nun kuş uçmaz kervan geçmez köylerinde yaşadıkları, masalımsı bir eda ile anlatılırdı. Kışın evlerin kardan kaybolduğu, evler arasında kar tünelleriyle iletişim sağlandığı, es kaza tünel dışına çıkılırsa bacadan evlerin ortasına düşüldüğü; kurtlar, dahası eşkiyalar, ayda bir ancak gidilen köyden bozma ilçeler, vilayetler... Daha neler neler...

Hiçbiri ürkütmüyordu, kaderine öğretmen yazılan, genç öğretmen adayını. Ne sonbaharlara katlanmıştı, kimsenin bilmediği ve bilmeyeceği. Her sonbaharla biraz daha büyümüş ve devleşmişti. Artık vakit tamamdı. Zaman yeni tohumlar atıp azimle gayretle ve tevekkülle bu tohumları fidana, fidanları ormana katma zamanıydı. Körpe dimağlara Hak adına, güzel olan ne varsa sunma vaktiydi.

Yine sonbahar. Ama bu kez son olmayan baharın eşliğinde. Sonunda Anadolu'nun uzak bir kasabasının genç öğretmeniydi artık. Hayatı sonbaharlara yazgılı. Yine elinde bir bavulla ayrılıp gidecek. Tebeşir ve kara tahta kokusuna meftun.

Taş bağırlı Anadolu'nun kara yağız çocuklarının yazgıları kara olmasın diye. Sonbaharlar yaşansın ama son bahar olmasın diye. Emekler verilsin, umutlar yarım kalmamasın diye. Sahipsiz, kimsesiz en önemlisi çaresiz kalmamasın diye.

Ancak Anadolu'nun uzak kasabasında kendini nelerin beklediğini bilmeden...

YAĞMUR VE HİS

Betül TEKİN

Uzun ve sıcak bir yazın ardından, çok özlediğim yağmuru yazarken yağmur yağıyor. Tam da hayal ettiğim gibi... Ben yağmura dokunuyorum yağmur ise yüreğime... İlham oluyor, satır satır yağıyor hecelerime. Yayıdığı koku düşüyor kâğıdıma. Damla damla çoğalıyor sözcüklerim.

Vuruyor trenin camına yağmur; arkadaşı oluyor yolcuya. Sohbet ediyor yolcu yağmurun sesiyle. Sonra... Sonra gurbet oluyor. Her damlası vuruyor hicrana, kamçılıyor sessizliği. Hiç bitmeyecek gibi...

“Ebru suyun üzerindeki bulutun mütevazı öyküsü”. Bulutla yola çıkmış, yağmur olarak inmiş kitreye. Ahenk olmuş yağmur. Sonra mı? Sonrası sanat...

Yaşanmışlıklardan bağımsız olamaz yağmur; ama bazen de rüya olur uykuya, uyanmak istemezcesine...

Düşüyor susuzluktan çatlamış toprağa; müjde oluyor çiftçiye... Kesilmiş ağaç köklerinden filizleniyor; hayat oluyor yağmur cana, canlıya.

Ağaçlar meyve veriyor, fidanlar boy; umut oluyor sana bana. Her damlasında ayrı makam oluyor içli bir türkü gibi.

İki sevdalı şemsiyeyi paylaşıyor; aşk oluyor yağmur... Âşık ediyor kendine. Tıpkı can verdiği canlılar gibi insanın da içini filizlendiriyor.

Bir ucundan tutup silkelense kitaplar, tufan koparacak kadar çoktur yağmur hakkında yazılanlar. Her mananın altında su yatar. Edebiyat yağmura, yağmur edebiyata âşiktir. Tıpkı yeşilin yağmura muhtaçlığı gibidir birbirine bağlılıkları. Ve bağ olur yağmur. Sonra kördüğüm...

Ve gidiyor yağmur. Boynu bükük harflerim. Islak kaldı kelimelerim.

Yalnız kaldı yolcu. Asıl şimdi yakıyor hicranın ateşi.
Öksüz kaldı nakışlar. Lal oldu Ebru'nun dili.
Gerçeğe döndü rüyalar hiç görmemişçesine.
Kavurdu güneş toprağı " yüzü ateşe dönük laleymişçesine".
Ve doğa... Yine umutla doldu tüm benliği. Bekliyor geri geleceğın seferi.
Hasretle doldu sevdalıların yüreğı. Gitmiyordu zaman ileri.
Ama yine de çözülmedi kördüğüm. Zamandı onları birbirine bağlayan. Yağ-
mur ruhuna yağmıştı edebiyatın. Ve biliyordu yeniden geleceğini. Çok bekletme!
Ne güzel yağıyordun, ne güzel düşüyordun heceye.

ZAMAN

Ahmet Selim GÜL

Batı'dan geldi Moğol atları,
devrin devleri sarmış her yeri
her yerde savaş
her yer yangın yeri
satılık kalemler, Truva atları
mey içip, meyve yerken yatlarda
meydan okuyor meydanlara
güç, sermaye, medya.

Kaçamaz insan yazgısından
devrin devlerini devirmek fırsatı, senin elinde
Davut'un Calut'a attığı taş
Baybars'ın Ayn Calut'daki kılıncı
Goliath zırhlısını batıran mermi
senin elinde.

Yol uzun, hayat kısa
gök dumanlı
renkler karışmış renklere
Alamut nerede
Rodos kime ait,
Medine çok mu uzak,
Londra neden bu kadar yakın evlere !

ÖĞRETMENİM

Burcu YAŞIN

“İlk Öğretmenim Babama”

Bir insan ki yüreği ummanlar kadar engin,
Merhameti dağlar kadar yüce.
İçinde bir sevgi ırmağı var ki akar durur delice.
Gülüşü, yağmurdan sonra parıldayan güneş misali,
Bir anda ısıtır yüreğimi.
Bakışındaki sonsuz şefkat toprağa asil rengini veren siyahlıkla kucaklar beni.
Ve Ben yok olur giderim,
Toprağa karışıp tekrar dirilen ruh gibi.

O ki hayata gözlerimi açtığımda
Gördüğüm ilk göz, tuttuğum ilk parmak, dilimden dökülen ilk hece.
Dünyaları bağışlasalar değişmem
Yüzündeki tebessümü görünce.
Hayat yükü Hazar Baba dağı gibi ağır ,
Başı Palandöken Dağı gibi dumanlı.
Bir Erzurum rüzgarıdır öfkesi zaman zaman eser durur hasarlı.

Anadolu'mun vaslına muratsız bozkırında gördüm onu
Zamanın bile donduğu zemheri kışlarında
Ay yıldız ümitler ekti
Vatan ateşinin kızılığına doymuş kutlu topraklara
Bilgiye susamış körpe yüreklere
Elindeki ak tebeşirle güneş oldu
Öğretti geleceğin aydınlık mavisini
Gökyüzünün katran karası bulutlarına

En sonunda ilmin sevdasına vurulmuş bağban yüreğiyle
Baharın uğramadığı gülistanlarda buldum öğretmenimi
Kuru dallar kanatıp durdu da ellerini
O hiç umursamadı gül umudu kokan dikenlerini
Zayı olmaz bilirdi dikene verdiği emeğini
Çünkü olacaktı onlar yarının Kubilay öğretmeni Nurten Alten'i

YOLDAŞIM

Ferhat İNAN*

Yanık bir türkü belki
İçten, ta saptan damarın
Dibinde namus
Saf, temiz
Haykır be yüreğim!
Sen ağlama yanarım ben güzelim
Senin merceklerin bakmasın yere
Değsin göğün mabedine
Utanma, çekinme haydi söyle
Bağıralım beraber sokaklara, sokaktaki çiçeklere
Sokak çocuklarına, çocuklarımıza!
Sıkma canını güzelim
Kalbin yansıyor yüzüne
Yüzün yara bere boş yere bakma aynaya
Ben görüyorum
Ağlıyorsun, bağırılıyorsun, kanıyorsun ama çıt yok
Ben yanıyorum be!
Şimdilerde Galata küstü bana
Sırtını dönmüş boğaza
Masmaviyi görmüyor, duymuyor, duymuyor İstanbul'un kuşlarını
Uçan balonların her biri bir hayal taşıyor
Işık saçmasa görmenin imkânı yok
Göğü de seni de gözünü de
Yağmur, Kudüs'ten sonra yârime de yağ
Haber yok bizden, evlendik haberi yok
Kaf Dağı! Sen seslen, duyar belki
Kim bilir belki her yer, kuşlar belki
Dostum, sevgilim, yoldaşım!
Bir de dedim ben bağırayım.

-----
*Öğrenci

DÖRT MEVSİMİZ HEPİMİZ

Gülizar KILINÇ*

Sonbahar, kış, ilkbahar, yaz. Ne güzeldir mevsimler, hepsinin ayrıdır bizde uyandırdığı haz. Ama yine de isyan ederiz hep. Sıcaksa çok sıcak, soğuksa çok soğuk. Ortamız yoktur bizim. Dört mevsimin dördünü de yaşamak isteriz bir anda. Yaşarız da. Fark etmeyiz ama su gibi akıp gider mevsimler, günler.

Ömrümüz de mevsimler gibidir işte, öylece akar gider, durduramayız. İlkbaharıdır önce. Yeni yeni alışıp, tanırız dünyayı. Sonra yaz oluruz. En güzel dönemimizdir yaz. Her şey güzeldir, zevk alırsız yaşamaktan. Sonbahar, kış hiç gelmeyecekmiş gibi yaşarız. Sonbahar gelip çatar sonra. Yağmurlar yaz yağmurları gibi değildir artık daha serttir, şiddetlidir. Yapraklar yavaş yavaş dökülür. Yitirir gücünü ulu çınarlar. Bellidir aslında, kış kapımızdadır artık. Tüm güzelliğiyle durur karşımızda. Sonra bizi de çağırır. Gelmem diyemeyiz. Gideriz.

Kimimiz isteyerek, kimimiz istemeyerek. Kimimiz karın beyazlığıyla saf ve temiz, kimimiz masumiyetimiz üzerine sıçrayan çamurla gideriz. Ama bir şekilde hepimiz gideriz. Hepimizin bir kışı vardır. Sevsek de, sevmesek de kıştır asıl mevsimimiz.

-----
*Öğrenci

“BENİM KÜÇÜK DOSTLARIM”

Abdurrahman ALKAN

Onu okulun kütüphanesinde, eskimiş kitapların üst üste yığıldığı bir dolabın içinde buldum. Üzerinde küçük öğrencilerin ve müşfik ifadeli bir öğretmenin resmi olduğu kapağı, sayfalarından ayrılmak üzereydi. Yazarını daha önceden tanımamış olsam benim de dikkatimi çekmeyecekti ama “Gel Bahar”, “Git Bahar” şiirlerinden tanıyordum kitabın yazarını. O, Halide Nusret Zorlutuna’ydı. Bir vefa duygusuyla kitabı elime aldım ve tozlarını silerek yetim bir çocuğun başını okşar gibi sayfalarını açtım birer birer.

Ders bitip de eve varır varmaz kitabı okumaya başladım. Öyle sardı ki beni, elimden bırakamadım. Öğretmenlik yolunun henüz ilk adımlarında olan benim için arayıp da bulamadığım bir kitapmış meğer. Belki de öğretmenliğe yeni başlayan, bu mesleği ve çocukları sevmeye çalışan bütün öğretmenlerin ilk okuması gereken bir kitap...

Halide Nusret Zorlutuna, bir meslektaştı. Kendisini milli eğitimin gönüllü bir neferi olarak tanımlıyordu. Hiçbir maddi amaç taşımadan yıllarca Anadolu’da öğretmenlik yapmıştı. Her şeyden önemlisi mesleğini çok ama çok severek yapmıştı. Kitabın satırları arasına sinen o sevgiyi hissettikçe insan mesleğini bir başka sevmeye başlıyordu.

Bir eylül sabahında çıkmıştım ilk defa öğrencilerin karşısına. Ve bir haftalık izlenimim şu idi: Öğretmenlik sabrın diğer adıydı. Ama “Küçük Dostlarım”ı okuduktan sonra öğretmenliğe başka bir tanım getirmiştım: Öğretmenlik sevmenin adıydı.

Sevmedikten sonra yapılacak iş değildi öğretmenlik. Hele onu sadece ek-mek teknesi olarak görmek, hiç olmayacak bir şeydi. Bazen sevgi bile yetersiz kalıyordu. Evet, o tamamen aşk işiydi.

Hiç düşünmeden her şeyini vermek gerekiyordu sınıfları dolduran mini mi-nilere, bıyıkları yeni terlemeye başlamış delikanlılara ve başında kavak yelleri esmeye başlayan genç kızlara. Ama her şeyi; sevgiyi, gönlü, zamanı... Ve hiçbir karşılık beklemeden...

Peki, bunca fedakârlıklardan sonra unutulmak...

İşte en acı yanı bu olmalıydı mesleğin.

“Güneşin Öz Çocukları” adlı bir yazı yer alıyor kitapta. Benim de bir süre bulunduğum güney illerinde de öğretmenlik yapan Halide Nusret Zorlutuna, o yörenin çocuklarını anlatıyor bu yazısında. Onların temiz yürekli, mert, in-sancıl olduklarını belirtiyor. Ama en sonunda bir kusurlarını söylemeden ede-miyor: “Çabuk unutulur.” diyor. Tevekküllü bir sitem içerisinde çok sevdiği öğrencilerinin bile kendisini hemen unuttuklarını söylüyor. “Varsın olsun, tek kusurları bu olsun onların.” diye ekliyor.

Bu yazıyı sınıfta çocuklara okuyorum. Pür dikkat dinliyorlar. Yazı bitince sınıfa soruyorum: “Siz de böyle mi yapacak mısınız?” Hepsi birden itiraz edi-yorlar. Hayır, hiç olur muymuş öyle şey.

Çocukça bir sevinç kaplıyor içimi. Onlardan güvence almış gibi oluyorum: Beni unutmayacaklar!

Oysa kim bilir, buralardan ayrılır ayrılmaz bıraktığım izler silinip gidecek yüreklerinden. Bir başka öğretmen gelecek karşlarına. Onu sevecekler. Sevgi sözcüklerini onun için söyleyecekler. Şu gülümseyişler, yeni öğretmenin göz-lerine ışık olacak. Teneffüslerde onun etrafını saracaklar, birinin konuşması bitmeden diğeri başlayacak; tıpkı şimdi bana yaptıkları gibi. Kırmızı karanfiller onun için getirilecek 24 Kasımlarda.

Bir an için kıskanıyorum o meçhul öğretmeni. Şu, tutulması zor olan “Unut-mayacağız” sözüne sarılıyorum sonra. Yüreğimde büyütüyorum onu. Gözlerime fer oluyor. İçim aydınlanıyor. Bir gülümseme yayılıyor yüzüme.

Aradan yıllar geçti. Güney illerinden ayrıldım. Araya büyük öğretücü zaman girdi. Biliyorum beni çoktan unuttu öğrencilerim. Ama olsun. Öğretmenlik karşılıksız sevmenin diğer adı değil miydi zaten? Hiçbir şey beklemeden, kırılmadan, küsmeden...

***

Timaş Yayınlarından çıkan Halide Nusret Zorlutuna'nın "Benim Küçük Dostlarım" kitabı mesleğe yeni başlayan ve mesleğin içinde olan bütün öğretmenler için yeni ufuklar açmayı başarıyor ve bu yönüyle okunmayı hak ediyor.

FARK ETMEDİKLERİMİZ

Hülya ŞENKUL

(2016-2017 eğitim ve öğretim yılında düzenlenen Eğitim ve Öğretimde Yenilikçilik Ödülleri 4. Kategoride “Fark Etmediklerimiz” çalışmasıyla Batı Karadeniz Bölge ödülüne layık görülen ilçemiz Osman Gazi Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğretmen ve öğrencilerinin yapmış olduğu projenin özeti)

Merhaba: Biz, fark etmedikleriniz.

Ben kör, ben topal, ben dilsiz, ben sağır, ben ben ben...

Oysa bize de anne babamız isim vermişti tıpkı sizinkiler gibi.

Ayşe, Fatma, Ali, Veli... ve daha niceleri.

Sizin taktığınız isimlerle anılır olduk.

İsimlerimizi duymaya duymaya unuttur olduk.

Fark edin artık bizleri.

Farklılıklarımızla SEVİN bizi.

“Bir gülümseme dünyaları değiştirir.” düşüncesinden hareketle küçük farkındalıkların büyük değişikliklere yol açtığını fark ettirmeye çalıştığımız projemizde yaşanan bölgeyi engelli bireylerin gözüyle incelemeye, öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenmelerini desteklemeye çalıştık.

Çocuk Gelişimi Bölümü öğrencilerinin Yetersizlik Türleri ve Eğitimi dersinde zihinsel engellilerden korktuklarını söylemeleri, engelin sebepleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmamaları, engellilerin çevre tarafından yük olarak görülmesi, projenin çıkış noktasıdır.

Ülkemizde; göremeyen, işitemeyen, hareket edemeyen, zihinsel engeli bulunan bir çok kişi bulunmaktadır. Son zamanlarda hem ortaokul hem de liselerde

kaynaştırma öğrencilerinin sayıları artmıştır. Kaynaştırma öğrencileri ile diğer öğrencilerin birbirlerine uyum sağlamalarında sıkıntılar yaşandığı görülmüştür. Engelli bireylerin yaşadığı sıkıntılara ışık tutmak, çevremizde engellilere her bakımdan farkındalık yaratmak amacıyla bu projeyi hazırladık.

Çalışma öncesinde, okulumuz ve ilçe genelinde gözlemler yapılmış. Engellilerle ilgili görülen aksaklıklar tespit edilmiştir. Engelliler ve engelin sebepleri ile ilgili anket çalışması yapılmış, engelli aileleri ile röportajlar yapılmıştır. Yapılan incelemeler sonucunda ilçe genelinde çevre düzenlemelerinde sorunlar olduğu, öğrencilerin, öğretmenlerin, halkın, engelli ailelerinin engel ve sebepleri konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları tespit edilmiştir. Projemiz, yaşanan bölgeyi engelli bireylerin gözüyle inceleyen, öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenmelerini destekleyen bir çalışma olmuştur.

Bu bağlamda ilçemizde onların yaşamını zorlaştıran çevre düzenlemelerindeki aksaklıklar tespit edilmiş, hastanede engeli belirlemek için neler yapıldığı araştırılarak sunular hazırlanmıştır. Okul genelinde anket yapılarak engellilere bakış açısı değerlendirilmiştir. Bu kişilerin toplumdaki dışlandığını düşünme oranı başlangıçta %68 iken sonrasında %80 olmuştur. Bu sonuç bize farkında olmadan engellileri dışladıklarını fark ettiklerini göstermiştir.

Belediye Başkanı ile görüşülerek çevre düzenlemelerinde tespit edilen aksaklıklar paylaşılmış, yapılan hizmetlerle ilgili bilgi alınmıştır.

Eğitim veren kurumlar araştırılarak hazırladığımız araçlarla eğitim etkinlikleri düzenlenmiştir.

- Engelli çocuğu olan ailelerle yaşadıkları zorluklar ve toplumdaki beklentileri ile ilgili röportajlar yapılmıştır.
- Engelliler haftasında pano düzenlenmiş. Sloganlar oluşturularak, okul ve ilçemizin çeşitli yerlerinde sergilenmiştir.
- “Beş dakika benim yerime geçer misin?” etkinliği öğretmen ve öğrencilere uygulanarak empati yapılması sağlanmıştır.
- Engelli bireyler ve ailelerinin yaşadığı sorunlarla ilgili oyunlar yazılarak sahnelenmiştir. İşaret dili kullanılarak şarkılar öğrencilerimiz tarafından sunulmuştur.
- Eğitim Uygulama ve Ortopedik Engelliler okulunda “Hep Birlikte El Ele” etkinliği hazırlanarak çocuklarımızın güzel bir gün geçirmesi sağlanmıştır.

- İlçe genelinde yapılan “Hayatın Renklerini Fark Edelim.” etkinliğine katılmıştır.
- Broşürler hazırlanarak ilçemiz genelindeki okullara ve kamu kuruluşlarına dağıtılmıştır.

Çalışmamız kapsamında araştırma, inceleme, dramatize etme, empati kurma, sunum yapma gibi yöntemlerden yararlanılmıştır. Bu yöntemlerin çocuk gelişimi alanı öğrencileriyle okulumuzda ve ilçemizde belirli bir plan dahilinde uygulanması, öğrencilerin engelli bireyler hakkında zaman içerisindeki değişimlerini gözlemlemeye dayanmaktadır. Çalışma planı hazırlanarak ilgili öğrenci ve öğretmen grubuna uygulanmıştır. Bu projede belirlenen amaç ve hedefler doğrultusunda engelli bireylerle ilgili öğrencilerde görülen değişiklikler bilimsel metotlara uygun olarak izlenmiş ve raporlaştırılmıştır.

Proje başlangıcında planlanan çalışmalar başarıyla uygulanmıştır.

- Engelli öğrencilerle kaynaşma sağlanıp derste öğrenilen bilgilerin hayata geçirilmesiyle kalıcı öğrenme gerçekleştirilmiştir.
- Özel eğitim okullarının yalnız olmadıkları hissettirilmiştir.
- Öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerine yaklaşımlarında daha bilinçli oldukları, öğrencilerin özgüvenlerinin arttığı ve engelliler konusunda korkularını yendikleri görülmüştür.
- Öğrencilerimiz projemizin sonucunda “Engelin her şeye engel olmadığını” fark etmiştir.

Unutmayalım ;

Her sağlam birey,

Bir engelli adaydır!